

6
M
B
E
R
6

ROMAN

No

5

Talve maastik.

KIRJASTUS-OSAÜHISUS "ARENG"
TALLINN, 1931. A. X. AASTAKÄIK.

Hind 40 senti.

ROMAAN Nr. 5

SISU:

Friedrich Jakobsen: Häbiplekk.
D. Bikēlas: Inetu öde.
Otto Soyka: Rolf Tyborgi meetod.
Arnold Liiv: Jäljed.
H. R. Rosny: Rohtlaantes.
Leili Vaaldemägi: Uuele aastale.
Ed. Vöhrmann: Uurijad.
Käthe Kürschner: Juhus.
Jo Hanns Rösler: Neli vaadet.
Otto Hermann: Salavörgud.
Tõtt ja nalja.

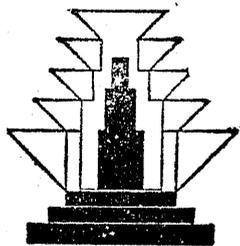
„Romaan'i“

uued, osaliselt alandatud
tellimishinnad 1931. a.:

12 kuud (24 nr-t)	Kr. 7.50
9 „ (18 „)	„ 6.—
6 „ (12 „)	„ 4.—
3 „ (6 „)	„ 2.—
2 „ (4 „)	„ 1.50
1 „ (2 „)	„ —.80
Üksiknumber	„ —.40

„ROMAAN'i“ talitus

Tallinn, Müürivahe 16. Tel. (2)12-53.

MEDEA

Äri Pikk 6 tel. 430-78 **MEDEA** Atelier Narva m. 14 tel. 306-02

Balli-, õhtu- ja pärastlõuna
tualette.

Kauneid shalle, käekotte, lilli ja m. Keeramikaid ja palju muid dekoratiivesemeid.

Daamide juuksetööstus „René“

Viru tän. 20, telef. (20)4-78.

Elektrilokid on alati ilusad ja praktilised. Kestvus 6—8 kuud. Täielik vastutus töö headuse eest.

Vesilained, lokkimine, maniküür.

N. Sernitzky.

Romaan

Nr. 5 (215)

Märts 1931

X. aastakäik.

Häbiplakk.

Saksa kirjaniku **Friedrich Jakobsen'i** romaan.

5

Oli ta siin kindel? Külast enne koitu vist keegi ei tulnud, ehk ei tulnud ka kogu talve jooksul siia ja siiski tundis üksiklane imelist rahutust, mis on ühenduses keelatud teoga.

Sest oli keelatud tungida vööra omandusse, kuigi kaalul seisis oma elu. Nii on seadused.

Ja seal kostis tõepoolest hääl.

Väljas olid mehehääl, kes üksteisega tasa kõnelesid.

„Uks on katki — see on ju tore,“ ütles üks.

„Noh, siis sisse!“

Kaks kaabakat. Nad matsid end heintesse — mitte kaugel Riemannist ja hakkasid imelises keeles jutustama, mida vang hästi tundis, sest ta oli seda kolm aastat kuulnud.

Nad tahtsid külas vallavanema juure sisse murda. Tahtsid oodata siin kella kahe või kolmeni, kui kõik sügavas unes ja siis teele asuda.

Äkki vaikisid mõlemad.

„Tasa — mis see oli?“

„Kui keegi — üks oli lahti —“

„Teeme ta külmaks!“

Nad kargasid püsti ja hakkasid otsima. Riemann oli end sügavale heintesse surunud ja julges vaevalt hingata. Kui ta leiti, ootas teda kahesugune saatatus: ta tapeti ehk ta pidi end vangina tunda andma ja kaasa minema. Üks vares ei noki teise silmi.

Kaabakad hakkasid uuesti kõnelema.

„On sul tikke?“

„Muidugi.“

„Süüta!“

Tikk löi põlema, kolme kuni nelja sekundi järele teine.

„Ah — neetud!“

Põrandale lendas säde.

„Inimene, astu peale — kiirelt!“

Hilja. Kerkis leek, mis kohutava kiirusega kasvas. Mõlemad mehed tõttasid küünist. Riemann neile järele. Kas nad teda nägid, seda ta ei teadnud, igatahes ei mõtlenud nad tagaajamisele. Igatühtel oli enesega tegemist.

Kord vaatas Riemann taha. Küün seisis heledates leekides ja torm piitsutas tuld. See oli kohutavalt ilus vaade.

Külas hakkasid öövahid puhuma.

Kavatsetud sisse-murd oli luhtunud ja võib olla — ei või ilalgi teada — oli mõrtsukatöö tegemata jäänud.

Kuid kingsepp tõmbas õlad sisse ja jooksis, mis suutis.

Oli juba enne lõunat, kui ta jõudis Thalheimi. Torm oli vaikinud peale keskööd ja rändamine oli kergemaks muutunud; siiski tundis mees nii suurt väsimust, et jalad teda veel vaevalt kandsid.

Siiski võttis ta viimase jõu kokku ja ronis mäkke, kus seisis ametkonnakohus.

Vana loss paksude müüridega, mis aga juba kaua oli kohtuhoone. Riemann tundis seda, oli istunud seal mõned päevad eeluurimisevangina, enne kui ta viidi maakonna-kohtusse.

Ta noogutas kindluse võretatud akendele. Ehk jälgiti teda uuesti tulekahju pärast lagendikul ja sellele tahtis ta ette jõuda.

Ametkonnakohtunik Wolff oli parajasti rongiga tulnud. Ta oli vara tõusma pidanud, kuid mis eile tegemata oli jäänud, pidi täna tehtud saama ja ta istus juba aktide taga, kui talle teatati kingseppa.

Ta imestus oli suur. „Noh, Riemann,“ ütles ta, „teie olete juba siin? Rongis ma teid ei näinud!“

„Jooksin jala, härra, ametkonnakohtunik.“

„Selle ilmaga? Siis olete surmani väsinud! Võtke istet. — Mis toob teid minu juure?“

Kingsepp jutustas ja sõnad tulid nii õn- salt ta rinnast, et kohtunik tundis peaaegu õudust.

„Vaene!“ ütles ta. „Tule üle võin teid rahustada. Kuulsin sellest teel ja et mõle- mad kaabakad kinni püüti — kaks vana vangi, kes kõige halvema — jah!“

Ta peatas, kohmetas ja otsis aktides.

„Asi oleks korras, härra Riemann, see ja mõni muu ka. Ja teie tahate otsekohe oma külla minna?“

„Seda küll“, ütles kingsepp tasa. Sõna „härra“ oli teda lohutanud, sest ta oli õel- dud surveta ja iseenesestmõistetavalt ja selle- pärast häbenes ta järgnevaid sõnu veel roh- kem.

„Palun teilt tükk leiba, härra ametkonna- kohtunik, muidu ei jõua ma enam edasi. Eile õhtust saadik ei ole ma sünnud ja tasku on ka tühi.“

Wolff võttis väsinud mehe käevarre ja viis ta oma korteri. Ta tõi veini ja külma liha, mis võis kiirelt kokku otsida ja selle juures tuli tal ikka jälle mõte: „Kui Erna Eichler oleks mu naine, saaks ta vähemalt sooja toidu!“

Samal ajal istus üleval kingsepahütis noor inimpaar, jõi tulist kohvi ja tulist armastust.

Nii imelik on elu.

— — —

Lõpuks oli Annemarie kolmeaastase prahi kõrvaldanud ja kingsepahüti sisemuse jällegi mugavaks teinud.

Vastu õhtut tuli vana Kathrin ülemmets- niku juurest ja kandis rasket korvi. „Härra ülemmetsnikult,“ ütles ta. „Korv tuleb hil- jem tagasi saata.“

Seal oli toiduaineid ja petroleumi ja teisi kasulikke asju, kuid peasi olid hulk katki- seid jalanõusid, veesaapaid, toakingi ja lõ- puks kena saapapaar, mil midagi ei puudu- nud.

„See on preili oma“, ütles vana Kathrin. „Pahem surub veidi väikest varvast.“

Nii siis töö! Töö, mis oli veidi vägivald- selt kokku otsitud ja mis pidi muud varjama, kuid siiski tore kingitus uuesti asutatavale majapidamisele. Kui ülemmetsnik hoolitses kingsepahüti igapäise leiva eest, pidi varsti küla järgnema, kui ainult algus oli tehtud.

Annemarie oli üliõnnelik. Ta koristastöö- toa, tõi kuuskesi, etnendega tuba ehtida ja

süütas lõpuks lambi, sest vahepeal oli pime- daks läinud.

Nüüd võis isa tulla. Et ta tulemata jääb, näis talle võimatu; ta oli ju vaba ja kogu maailmas oli tal ainult see koht. Selle oli ta teinud soojaks ja mugavaks ja see pidi talle meeldima.

Kuidas ta küll välja näeb?

Annemarie oleks kolme aasta jooksul isa vanglas külastada võinud, sest sugulastele lubatakse teatavate vaheaegade järele see kibe heategu, kuid neis vähestes kirjades, mis Riemann tohtis kirjutada, oli ta tüdart palunud mitte tulla.

„Siin on nii kurb,“ kirjutas ta, „et sa veel rohkem muretseks ja mulle jällenäge- mine ei aita. Mõtle, et olen surnud; see on kõige parem.“

Tüdruk hakkas juba kartma.

Ehk häbenes isa ta silnade ette astuda ja viivitas kojutulekuga ning siis pidi ta selle öö vähemalt üksi kingsepahütis veetma.

Kaitsetult vihale ja põlgtusele välja an- tud.

Kuid seal ta tuligi!

Annemarie kuulis väljas samme, aegla- seid ja väsinud samme, nagu isa mitte ei astunud — ah, kui inimene kolm aastat igapäev pool tundi õues liigub, unustavad jalad vaba astumise.

Väljas tambiti lund ja siis nagises uks. Annemarie seisis hingetult rippuvate käe- vartega kesk tuba.

Siis kiljatas ta äkki.

See ei olnud isa.

See oli mees, keda ta pidi austama kal- lima isana ja kes oli talle õudne, kes oli täitnud oma kodanikukohust ja heas usus vande annud.

See oli mölder Jahn.

Ta kandis reisitêkki käevarrel; kepp, millele ta toetus, paendus ta raskuse all. Ta näis väsinud ja hingas raskelt.

„Sina, Annemarie?“ ütles ta kohmetult. „Arvasin, et leian su isa — nägin tuld.“

„Mu isa ei ole veel tulnud,“ vastas tüd- ruk kiirelt.

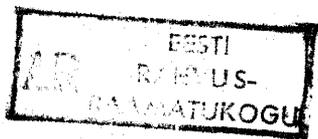
„Nii — hm. See on teine asi. Tulen jaamast ja tulin jala. Ilm on ilusaks läinud.“

„Jah, härra Jahn.“

Mölder vaatas ukse poole ja viivitas veidi. Siis astus ta lähemale. „Kas oled pahane, laps?“ küsis ta pehmelt.

Ah, Annemarie oli alati tige olnud selle vaikse, vana mehe peale, kes oli tõstnud käe ja ta isa vangla saatnud — kuigi mitte ainult vande läbi. Kuid ta oli Gustavi isa.

„Ma ei ole enam pahane.“ ütles Anne-

marie, „eilsest saadik mitte enam. Mu isa on ju vaba.“

„Ehk ka minu läbi, Annemarie.“

Tüdruk vaatas talle kindlusetult näkku ja ei leidnud vastust. Kuid kui mölder väsinult lauaserva järele haaras, lükkas Annemarie tooli lähemale ja istus siis ka ise, sest ta põlved värisesid.

„Ehk ka minu läbi,“ kordas mölder.

„Vaata, Annemarie, ilma elu on imelik ja inimene hakkab lõpuks eneses kahtlema. Sa tead, mis enne vandusin ja ma tean, et see oli minu silmis tõsi. Mu vanus silmis, Annemarie. Seal tuleb teine — Hecker — ja tõendab vastupidist. Laps, mis on siis nüüd veel tõsi? Seal laual ou tükk leiba, sa vaata ja ütled, et see on tükk leiba — seal tuleb teine ja ütleb, et see ainult nii välja näeb. Kel on õigus? Kui see mul peas ringi hakkas käina, kaotasin eile kindluse ja sellepärast mõistsid nad isa vabaks. Tahan öelda: õigusega, Annemarie, sest ma ei tea enam, mis on tõsi.“

Ta kobas taskurätiku järele ja pühkis otsaesist. See asi näis teda nii erutanud olevat, et Annemarie tundis kaastundmust. Jumal, mõtles ta, mis võib inimene muud telagi, kui et vande all ütleb, milles on veendunud!

„Ma olin niiviisi põhjuseks,“ jatkas mölder, „et su isa istus kolm aastat vanglas. Usu mind, see lebab sama raskelt mu hingel nagu vaelevanne. Ja ma pean heaks tegema. Sellepärast astusin sisse, enne veel kui koju läksin, sest mõtlesin, et leian siit su isa. Noh, ehk on parem, et leidsin sinu, Annemarie, sest sa oled mõistlik tüdruk; tunnen sind lapsepõlvest saadik.“

Mölder vaatas ringi ja noogutas pead.

„Te istute hädas ja viletsuses ja sellest te enam välja ei pääse. Seni kui ei ole leitud tõeline süüdlane, ripub teie küljes viletsus — ma tunnen maailma. Kas ei või sa isa peale mõjuda, et ta siit ära läheb — kaugele eemale, Annemarie? Ta vajab selleks muidugi raha, et asutada uut kodu; kuid raha annan mina, sest minu läbi on kõik tulnud — kuigi mitte ainult minu läbi.“

Ta vaikis ja toetus kepile. Ta silmad olid põrandal, ta näis sügavasti vapustatud.

Annemarie ajas end üles. Tal oli raske järgnevaid sõnu öelda, siiski tundis ta selleks sundivat vajadust ja ta vastas aeglaselt: „Mu isa on vaba, kuid ta ei ole oma au tagasi saanud. Selles majas tahame ta tagasi võita, härra Jahn; mu isa ja mina ja — Gustav.“

Jahn vaatas kiirelt üles. „Gustav?“

„Teie poeg Gustav, härra Jahn. Kihlasime end täna.“

Nüüd saab ta ägedaks, mõtles Anaemarie, kuid mölder jäi istuma.

„Kihlasime end, härra Jahn, kuid oleme üksmeelel, et sellest kihlusest alles saab abielu, kui mu isa süütus on päevaselge, kui kohtud on tabanud mõrtsuka, härra Jahn!“

„Kui kohtud on tabanud —“ kordas mölder mõtlikult. „See on raske sõna, Annemarie, selle üle peab järele mõtlema. Noh, kui asjad on nii, on asjatu kõneleda väljarändamisest ja muust. Oleme kõik juba üle elanud, kuidas armastus katsub läbi seina tungida. Sa näed, laps, et võtan asja rahulikult, kuigi ta tuleb veidi ootamatult ja — avameelselt öeldud — ei sobi mulle; kuid mis sinna parata, mu poeg on täisealine ja nii palju, kui tean, sina ka. Selles on sul õigus, Annemarie, häbiplekk tuleb enne kaotada, sest Oruveski on heas kuulsuses ja naistest, kes seal elasid, ei kõnelnud halba.“

Ta tõusis ja võttis oma asjad. Oli näha, et ta aegamööda vananes, sest tüdruk pidi teda aitama, kuni tal tekk jälle käevarrel oli ja karvamüts peas.

Ka lävel olid ta jalad kindlusetu. Annemarie vaatas talle järele, kuidas ta aeglaselt läbi lume sammus, kuni ta pea kadus mäeveeru taha.

Siis pööras ta ohtes tuppa tagasi.

Mölder ei olnud vali olnud, ta ei olnud kõnelenud omast rahast ja tüdruku vaesusest, kõik oli olnud hoopis teisiti, kui ta oli mõelnud, kuid Annemarie oleks meelsamini armastuse pärast võidelnud, kui seda tardunud rahu kannatanud, sest armastuse leek loidab tormis, kuid tuhk matab ta surnulinana.

— — —

Pool tundi hiljem tuli Jakob Riemann.

Teretus tema ja Annemarie vahel ei olnud nii rõõmus ja tormiline nagu tüdruk oli kujutlenud; nende vahel näis midagi võõrast seisvat.

„Tulin tulekuma järele,“ ütles kingsepp. „See oli väike ja muutub vaevalt suuremaks — asju tuleb võtta nagu nad on.“

Kui Annemarie näitas talle tööd, mis oli tulnud ülemmetsnikult, istus Riemann jalgpingile ja vaatas jalanõusid.

„Kas saan sellega veel hakkama? Vanglas ei unustata tööd ja selle üle kaevata ei tohi. Kuid käsitöö hävib. Me põimisime

toole ja see oli kasulik tegevus, kuid kui palusin kingsepatööd, vastati, et ma enam välja ei pääse. Nüüd olen väljas — kõigest.“

„Küll juba läheb,“ lohutas Annemarie. „Ja kõige pealt, isa — sa näed inimeste head tahtmist.“

„Jah,“ vastas Riemann, „ülemmetsnik seisab minu poolel ja ametkonnakohtunik ka. Need on kaks suurt isandat, kuid toita nad mind ei suuda.“

„Ka möldril on kahju,“ ütles Annemarie kobavalt.

Ta isa sai ägedaks. „Ära nimeta teda! Eile kokkus ta tagasi ja kõneles halbade silmadest. Oleks ta seda kolme aasta eest öelnud, see oleks targem olnud! Mina sain tagajärgi omal nahal tunda. Kui ta tuleks paljajalu minu juure, lööksin meelsamini naela ta kirstu, kui talda!“

Annemarie nägi, et veel ei olnud aeg ajast rohkem kõneleda, kuid ühtlasi haaras teda hirm. „Isa, ma palun sind, ära ütle seda teiste kuuldes. Kui nad peavad su süütust uskuma — rikuvad sarnased sõnad kõik!“

Kingsepp naeris tigidalt. „Roomama — eks ole? See oleks vist kõige parem.“

„Ei, jumala pärast, mitte roomama! Otsima, salaja otsima, kuni leiame süüdlase!“

Nüüd tegi kingsepp käega liigutuse küla suunas. „Otsi sealt ülevalt! Istuvad seal maja maja kõrval ja igatiks neist oleks võinud Waltheri maha lasta! Kuid möldri ja naaskli pärast pidin mina see olema! Ja kõige hullem on, et ma ei suuda mõistada naaskli lugu. Ehk olin lõpuks ikkagi mina, Annemarie. On inimesi, kes saadavad tegusid korda ja hiljem neist midagi ei tea.“

— — —

Vahepeal tuli detsember. Valjult, pakase ja lõpmatu lumesajuga. Igauks, kes elab mägestikus, teab, kuidas on elu sarnasel ajal.

Kui inimesed veel vaesusest ei ole halvaks muutuvad, siis muutuvad nad viletsusest halvaks — on vale, et viletsus teeb heaks.

Gröde elanikud olid nii kui nii imelik raass; öeldi, et nad ei olnud pärit ümbruskonnast, vaid et nad olid tulnud paari saja aasta eest klaasseppadena mägestikku.

Nad olid tumedad ja neil olid kulli ninad. Klaassepad nad enam ammu ei olnud, neid toitidis mets ja tükike kartulimaad onni ees.

Nad elasid kartulitest, puud varastasid

nad ja mis nad metsas teenisid, see läks napsuks ja hüpoteegiprotsentideks.

Kartulite ikaldus tõi tüüfuse.

Sel aastal oli kartulisaak hea olnud, kuid tugevad lumesajud raskendasid puuvargust; kui mõni tõi koju kena männipaku või mõned halud küttepuid, jäid laiad jäljed järele ja järgmisel hommikul tuli uus metsavaht, tapetud Waltheri järeltulija ja hoopis teistsugune mees kui see.

Ühel ilusal, päikesepaistelisel detsembrihommikul olid ülemmetsnik ja ta naine veel einelauas. Aegamööda lähenesid jõulud ja mõlemad naised olid salaja tööl. Erna aga istus seekord rahulikult ja õmbles sigaritasku kallal.

„See on kena, väike,“ ütles ülemmetsnik, „nõndanimetatud üllatustest olen küll saanud — ja sigaritaskutest ka. Kingi mulle parem jahipiip.“

„Saad, isa.“

„Siis kaks asja? See on ülilakkus!“

Blond Erna punastas veidi ja jooksis kööki.

Proua Julia naeris. „Sigaritasku ei ole sinu jaoks, vanamees.“

„Tõepoolest? Kas tahad sina suitsetama hakata?“

„Ei, kuid me kutsume ametkonnakohtuniku pühadeks külla. Sa ütled ise, et ta igal õlleõhtul märku annab. Ja kui ta tõesti tuleb — siis on ainult viisakas — või on sul midagi selle vastu?“

„Kui doktor ilmumata jääb, Jule —“

Täielikult ei olnud proua Eichler veel doktor Bergerist loobuda suutnud; ilus maja Thalheimi turuplatsil ja kenad talukohad ümberringi läksid veel mõnikord läbi ta unenägude. Kuid seitsaadik, kui paks kosilane Riemanni protsessis läbi oli kukkunud, vaatas ta asjale rahulikumalt ja olukas ainult.

Ena tuli tagasi. Ta hoidis käes tikitud hommikkingade pealseid ja ütles: „Sa põlgad saladusi, isa — need on sulle. Kas kingsepp Riemann nendega hakkama saab?“

Ülemmetsnik vaatles kriitiliselt kunstitööd ja raputas pead. „Roosid ja sinililled — väga ilus. Küll Riemann töö valmis teeb, kuid mul on vähe himu tema tööle trampida. Usun, et tema trambib minu tööle.“

„Mis see tähendab, isake?“

„Noh, minu töö on mets. Ja seitsaadik, kui Riemann siin on, paugutatakse seal rohkem kui enne. Olen ta eest välja astunud nii palju kui võisin, kuid tänamatus on ilma palk.“

„Seda ma ei usu,“ hüttdis Erna elavalt.

„Mõlemad, isa ja tütar elavad vaikselt, oma-ette.“

„Suure kella külge nad seda ei riputa.“

„Kui neist lahti ütled, on nende lugu lauldud.“

„Noh,“ arvas Eichler heastüdamliselt, „see oli ainult kahtlus. Vii minugipärast kunsttöö talle ja kui kohe tuled, võime koos minna. Mul on metsas tegemist.“

Nad riietusid ja läksid. Küla viletsama omni ees seisis lesknaine Walther; tal oli kory seljas ja ta läks vist hagu tooma.

Ülemmetsnik peatas silmapilkuks ja kõnetas teda. „Kuidas läheb, naabrinna?“

„Halvasti, olen kaotanud une. Enne poja ja tüüdi une — see on vali.“

„Mis ajast saadik, proua Walther?“

„Sestsaadik kui kingsepahüüti jälle elatakse. See röövis mu une ja teiselt ka.“

„Kellelt?“

„Möldrilt. Tema rahu ja minu rahu on all kohtus. Kohtuhärrad on meile ülekohtu teinud, talle ja mulle, sest mis meie teame, seda nad ei usu.“

Eichler kehtas õlgu ja tahtis edasi minna, kuid Erna asetas veel küsimuse:

„Kust te teate, proua Walther, et möldril ei ole und?“

„Mu aken vaatab veski poole,“ ütles eit saladuslikult. „Tuli —“

Rohkem ta ei öelnud ja isa ja tütar läksid edasi.

„Mul on tast kahju,“ ütles ülemmetsnik.

„Ta väike mõtetering keerleb ühe punkti ümber ja see jääb tumedaks. Pealegi on tuttav, et mölder Jahn ei maga — juba ammu enam.“

„Imelik on see siiski.“

Küla lõpul kohtasid nad metsavahti Sperberit. See tundis ülemuse kaugelt ära ja jäi ootama. Tal oli koer rihma otsas kaasas ja piiss õlal.

„Noh, Sperber,“ küsis ülemmetsnik, „kõik korras?“

„Kahjuks mitte, härra ülemmetsnik. Lugu on kordunud.“

„Pagan võtku! Nagu viimane kord?“

„Ja eelviimane. See on sügisest saadik kolmas kord.“

„Haigeks lastud?“

„Ei! Kuul pihta ja tules langenud.“

„Mitte kaetud?“

„Ei!“

Ülemmetsnik pööras Erna poole, kes oli imestanult kuulnud. „See on väga iseäralik lugu,“ ütles ta. „Kuidas salaküttimine sünnib, tead sa muidugi sama hästi kui minagi; mõnikord on kütt vilets, kes vää-

riks kõrvakiilu ja sarnasel puhul laseb ta looma vigaseks. See lõpeb võsastikus ja lõpuks leiame ta vareste ja eneste nina abil. Kuid need on erandid. Mu mehed üleval Grödes on kindlad laskjad — ja seda soovitan neile! Muidugi tassivad nad looma kohe ühes. Kui aga paugu peale mets elavaks läheb, katavad nad saagi okstega ja toovad ta parajal juhusel. Nii on asi korras ja ma tahaksin teada, kas võid mulle nimetada kolmandat viisi.“

„Ei, isa.“

„Ja siiski on meie keskel kütt, kes asja teisiti toimetab. Ta laseb põdra — kuul istub alati õieti. Kuid sellega lugu veel ei lõpe. Ta ei peida ega võta teda kaasa — näib nagu tapaks ta tapmisehimust.“

„Või et ta kirest hoolimata vargaks ei taha saada,“ ütles Erna.

Nad olid jõudnud kohani, kus tee pööras kingsepahüüti poole ja Eichler ulatas tütrele käe.

„Noh, asu hommikkingadega teele. Terviseid ära Riemannile vii, sest tema küsib ka; kuid selles asjas, selles asjas —“

„Ei ole ta süüdi, härra ülemmetsnik,“ ütles Sperber, kui Erna lahkus ja nad sügavamale metsa läksid.

„Usun seda ka,“ urises vanamees. „Ta istus kolm aastat kinni ja sel ajal juhtus seda ka. Ma ei oska seda mõistatada. Kus on pöder?“

„Pöögipuu all, härra ülemmetsnik.“

„Meie parimas jahikohas. Mis arvate sellest, Sperber?“

„Usun, et preilil on õigus. See on keegi, kes ei suuda loobuda ja siiski häbeneb.“

„Noh, Gröde elanikud ei häbene, niipalju on kindel.“

„Grödest see salakütt ei olegi, härra ülemmetsnik. Ta on kaugemalt pärit.“

Nad jõudsid kohani. See oli kaunis sügaval metsas, üksik siht, mille keskel seisis pöögipuu. Lumi oli juurtelt maha tallatud, arvatakse oli kütt seal valvel seisnud.

Umbes viiskümmend sammu eemal oli pöder maas, kesk jalgteed ja nähtavasti tules kokku langenud, sest tal oli haav pihas ja ülemmetsnik arvas, et ta selle laengu peale ise oleks uhke. Küti jälgi ei olnud enam näha, sest vahepeal oli sadanud lund.

Metsavahi koer muutus rahutuks. Ta tungis pahemale poole ja kui ta vallandati, kargas ta huludes ühe tamme tüve mööda üles ja kraapis käppadega karedat koort.

„Siin on midagi varjul,“ ütles ülemmetsnik. „Edasi, Sperber, te olete noor!“

See istus juba esimesel oksal ja pistis

käe avausse, mille seal leidis; ta pidi kogu käevarre sisse pistma ja hoigas jõupingutusest.

„Taevas, kui sügav — kogu tüvi on õones. — Ahaa, käes!“

Nähtavale tuli pikk ese, Futteraal tugevast nahast, mis niiskust läbi ei lasknud ja selles kestas oli tore jahipüss kuuli- ja haavliitoruga, relv, mis maksis vähemalt viissada marka ja igas jahimehes võis kadedust äratada.

Ülemmetsnik puhus põsed täis. „Noh, Sperber, selle leiu eest saab teie Diana vorsti! See on tore asi. Kui Gröde küla teeks korjanduse, sarnast asja nad siiski osta ei saaks! Kas jookseb siin krahv ringi, kes mu põtru maha laseb?“

Püssi küljes ei olnud mingisugust märki. Ta võis juba ammu kasutuses olla ja firma nimi oli välja kratsitud; kuid põder oli temaga lastud, sest kui nad looma tõstsid ja kuuli leidsid, sobis see torusse.

Teises oli veel haavlipadrin.

Ülemmetsnik avas kesta ja lasi terad kätte. Siis vaatas ta kaasläse otsa.

„Sama number, mis oli Kaltheril,“ ütles ta poolvaljult.

„Ah, härra ülemmetsnik, sellega laseb pool maailma.“

„Õige. See oli ainult mõte. — Siin ei ole enam midagi otsida. Hoolitsege selle eest, et põder koristatakse.“

— — —

Erna oli jõudnud kingsepahütini. Ta leidis ainult Riemanni töötoas. Maas olid mõned talupoja saapad, mis vajasisid parandust. Muidu ei olnud tööd näha.

„Tänan, preili,“ ütles kingsepp. „See on vist jõulukink ja teie isa ei tea sellest midagi. Muidu ei oleks ta lubanud.“

„Siiski, Riemann, ta teab.“

„Imelik. Kui koju tulin, oli ta minu poolt, kuid nüüd on tal uus kahtlus minu vastu. Üks järgneb teisele.“

Erna oli julge tüdruk, kes suud ei hoidnud. Ta istus toolile ja vaatas kingsepale kindlalt näkku. „Te küttisite enne, Riemann!“

„Jah, preili. See seisab aktides ja kui ma seda tõendada ei oleks saanud, istuksin veel täna vanglas. Kuid püssi võttis kohus enesele; see lebab all kohtuhoones. Uskuge, preili, uut ma muretseda ei suuda.“

Erna ulatas kingsepale käe. „Ei, Riemann, usun, et sellest oli teile küllalt. Kui teine vabaks saab — arvan Heckerit — olge ettevaatlik. Vana sõprus võib uuenduda.“

„Jah,“ ütles kingsepp süngelt. „Olime vabaduses seltsimehed ja siis vanglas. Kas üks on süüdi, teine süütu, sellest ei hoolita, vangla ühendab nagu koolipink. Kardan ta vabakssaamist — ta teeb arve.“

Kui noore tüdruku asemel oleks toolil istunud vana, umbusklik kriminalist, see oleks kuulatama jäänud. Sest arveid tehakse teenistuse eest; teatavatele inimestele ei ole tõe teenistus, vaid vale.

Kuid Erna ei pannud seda tähele. „Pean teid veel kellegi eest hoiatama,“ jatkas ta. „Vana Walther on teie peale kuri.“

Kingsepp tuksatas jalgpingil seda nime kuuldes. Ta pomises: „Ta on segane, preili. Kuid see on tõsi, kui talle vastu juhtun, ähvardab ta rusikaga. Kui hütt ühel päeval põleb, tean, kes on süüdi. Ka see närib mu kallal.“

Erna ütles midagi heast südametunnistusest ja kingsepp tõstis jälle pea.

„Jah, preili, see mul on. Kui ainult teiste südametunnistus nii hea oleks. Mõlder all Oruveskis — valemannet ma talle ette ei heida, kuid kui ta omad silmad paremini lahti oleks hoidnud, kui kuuvalgus teda narris, ei oleks ta kohtunikke narrinud ega õiglust ja mu head nime. Ehk tuleb veel aeg, kus ta kahetseb.“

Ta võttis naaskli — ta oli muidugi teise muretsema pidanud — ja pistis selle aknalauda. Ta torkas lühidalt ja kindlalt nagu ei oleks ta käe all puu, vaid midagi muud.

Erna tundis külmavärinat seljal. „Riemann,“ ütles ta, „mõlder on teile vastu-meelne.“

„Ta löi mind põsele,“ pomises kingsepp, „kas pean talle teise ulatama? Piiblis seisab see, kuid seda ei või nõuda inimeselt, kes on kannatanud nagu mina. Ei, preili, see läheb üle jõu.“

Veel kord katsus noor tüdruk sünge mehe meelt pehmedada. „Mõldril on ammu kahju, Riemann. Ta ei leia öösel und, käib majas tulega ringi, vana Walther jutustas seda, sest ka tema ei leia rahu.“

Riemann jäi kuulatama. „Ta käib majas ringi, preili? See ei olnud muidu ta komme, niipalju teatakse naabritest ikka, kuigi need püssilaengu kaugusel asuvad. Vaata, vaata, ta ei leia rahu voodis? Peaks mõtlema, et vanne, mille ta vandus, on hapram kui näib. Vanglas oli neid mitu, keda vandeesõrmed põletasid, preili, ja need olid kõige rahutumad. Neil oli sarnane hingepiin, et palusid end haigemajja saata, kui õpetaja oli pidanud valevandejutluse. Ja teile, preili, see ei meeldi, et niiviisi kõnelen, sest nüüd

tõusete ja tahate minna. Ja mu hütist lah-
kub valgus.“

„Teil on tütar, Riemann. Kus ta on täna?“

„Thalheimis, preili. Minu tööst ei ulata
kahele. Ta õpib õblemist. Saab söögi ja
üks mark päevas. Niipalju ma ei teeni.
Jah, on õnn, et mul on Annemarie, kuid
lapsed on nagu tuvid, lapsed on põgenikud.
Ei kesta kaua, preili, ja ka teie lendate
välja.“

Selle prohvetliku sõnaga läks Erna koju.
See oli langenud hõõguva sõena ta hinge
ja püsis seal.

Oli vaja tault, et leek lööks kõrgele.

— — —

All kohtus oli kaebepäev.

See oli õnnistusrikas korraldus, mille oli
teinud ametkonnakohtunik Wolff, ja mis ei
olnud ette nähtud seaduses. Kõige parem
asi selles ei seisa.

Ühel päeval nädalas tulid nad kõik, kes
olid koormatud ja vaevatud, muidugi ainult
maises mõttes. Mehed ja naised, rahuarmas-
tajad ja tülinorijad, vanad ja noored, vae-
sed ja veel vaesemad.

Üles ei kirjutatud midagi. Sest mis ak-
tides seisab, see kasvab paisena ja otsib
väljapääsu otsuses, millega ei olda rahul.

Ametkonnakohtunik andis nõu. Ta lahen-
das ja hoiatas, õpetas, lohutas ja tülitse-
nagu asi nõudis ja lõpuks läksid kõik heade
kavatsustega onnidesse tagasi.

Täna oli iseäranis palju inimesi. Gröde
karjus oli nimetanud puuraiujat Hansu mus-
taks saatanaks ja see karjust ülemlambaks
— nüüd tahtsid nad kohtusse minna. Amet-
konnakohtunik aga arvas, et mõlemad tasa
on teinud. Lõpuks arvasid nad seda ise ka.

Kaks teist tülitseid vana paju pärast,
mis seisis nende kruntide piiril ja nõudsid
uut piirihoont. Ametkonnakohtunik soovitas
neile puud maha raiuda, pooleks saagida
ja alju pista, sest talv olevat külm ja nad
ei vajavat siis metsa vargile minna.

Mõlemad mõistsid ja läksid koju.

Ka Gröde vallavanem tuli oma murega.

Vana Walthert muutuvat ikka imeliku-
maks. Ta pidavat varsti pandama asutusse,
kuid see maksvat vallale palju raha.

„On ta hädaohtlik?“ küsis Wolff.

„See on imelik asi, härra ametkonnakohtunik. Ta vihkab ainult Riemanni. Ta tahab ta maja süüdata. Ja see ei oleks kardetav, sest kingsepahütt on külast eemal, kuid kergesti võib mõni muu maja süüdatud saada.“

Wolff mõtles. „Seni kui ta sellest kõneleb, ei ole asi hull. Tulen lähematel nädalatel ise Grödesse, küll siis vaatan järele, kuidas lood on.“

Lõpuks tuli vahtmeister Kunze. Sel ei olnud küll midagi kaevata, vaid ta andis lühikese rapordi nädala sündmuste kohta, mis kohut pidid informeerima.

Täna oli ta kaunis vaikne. Oli juba lõunaaeg ja ametkonnakohtunik tundis väsimust.

Ta tahtis asja kiirelt lõpetada ja ütles: „Üleval ja all kõik endiselt, härra valitmeistes? See on kena.“

Vana habemik ajas enese sirgu. „All on korras, härra ametkonnakohtunik. Thalheimis algab elu, kui Hecker vabaks saab ja see kestab veel maikuuni. Ja üleval? Ma ei tea, kuidas teie asja võtate.“

„Üleval“ tähendas Grödet, maakonna karistust.

Wolff tõstis pea. „Grödes on midagi juhtunud?“

„Käin iga paari päeva järele seal, härra ametkonnakohtunik või paremini öeldud, iga paari öö järele. Sest õiged näitavad end ainult öösel. Teistest ma ei kõnele, need on igalpool ja kui ühe taban, ütleb ta, et jalutab. Talvel, härra ametkonnakohtunik, ja sarnase külmaga! Noh, neist tean vähemalt, mis nad kavatsevad — mis teised kavatsevad, seda ma ei tea.“

„Kõnelge arusaadavalt, Kunze!“

„Ma ei taha suud kõrvetada. Leidub ka kuutõbiseid.“

„Nüüd tehke kiirelt!“

Vanamees oli ettevaatlik ja kõneles heameelega mõistukõnet. Ta kratsis kõrva tagant. „Noh, härra ametkonnakohtunik, mõtlesin mölder Jahni.“

Wolff pidi tahtmatult naerma. „Te näete tonte, Kunze! Et mölder Jahn kannatab unepuudust, teame me kõik ja siis on loomulik, kui ta ringi käib. Olen juba mujalt kuulnud, et veskis mõnikord on nähtud tuld, kui teised inimesed magavad.“

„Mõnikord, härra ametkonnakohtunik? Igal öösel. Ja see oleks ju ükskõik, sest omas majas võib igitüks teha, mis tahab.“ Ta mõtles silmapilgu ja nihutas vööd. „Maanteel ka — eks ole, härra ametkonnakohtunik?“

„Kuid muud midagi ei sünni. — Teie ei taha ometi tõendada, Kunze —“

„Ma ei tõenda midagi, härra ametkonnakohtunik. Et mölder öösel majast lahkub, on õige, sest nägin teda ise.“

„Kas kõnetasite teda?“

Talve maastik.

„Ei, milleks? Et ta ei lähe küttima nagu Gröde elanikud, seda usub vist igati. Tal on ju raha küllalt.“

„Nägi ta teid, härra vahtmeister?“

„Vaevalt. Kannan öösel mütsi, kiiver säntendab. Ja on olemas pöösaid ja lattaedu.“

„Te luurasite teda siiski!“ ütles Wolff naeratades, kuid tasase vastumeelsusega.

Vanamees ajas end sirgu. „Olen alati teenistuses. Kui kohtaksin öösel härra ametkonnakohtunikku, teeksin seda ka. Ja kui teid ära tunnen, teretan.“

Ta tõstis käe kõrva juure ja pööras ringi.

Kuid Wolff esitas veel küsimuse. „Teie ei tea, kuhu mölder läheb?“

„Ei, härra ametkonnakohtunik.“

„Kui teda jälle näete, minge talle järele.“

„Teie käsuks, härra ametkonnakohtunik.“

Tagant järele vihastas Wolff selle korralduse üle. Jahn oli hea kuulsusega, isegi lugupeetud mees ja kui ta unepuudusel värsket õhku otsis, ei puutunud see kellegisse. Kuid silmatorkav oli see siiski, eriti sel aastajaal. Noh, inimesed on vahel imeelikud ja neil on tujuisid.

Vahepeal jõudis kätte lõunaaeg ja ametkonnakohtunik tegi lõpu. Tal oli vaja ainult

trepist üles minna, et jõuda korteri, mis oli tema jaoks liig suur ja mida hoidis korras vana majahoidja.

Seal tuli Eichler ähkides.

„Veel viimasel silmapilgul,“ ütles ta. „Ronisin teie neetud mäest nagu kits üles, sest kohtuhärrad on väga täpsed. On teil veel pool minutit aega?“

„Teie jaoks küll, härra ülemmetsnik. — Mis tore püss teil kaasas on? Seda ei ole ma teil veel näinud!“

Vanamees muigas. „Teil on jahimehe silm, härra ametkonnakohtunik. Kahjuks ei kuulu ta mulle, vaid on **corpus delicti** ja teie kolikambri jaoks peaaegu kahju.“

Ta jutustas lühidalt ja Wolff tegi sügavmõttelise näo.

„Teate, härra ülemmetsnik,“ ütles ta, „selle peale peame jooma. Veinis on tõde. Võtke mu viletsast lõunasöögist osa.“

„Parem ta vist igatahes on kui Timje juures,“ seletas Eichler. „Kuid siis nõuan tasu. Jõuluõhtu veedate minu juures, see on ju poissmeeste nuhtlusaeg. Ja aseme jaoks on blokmajas kah veel ruumi.“ —

Veerandtundi hiljem istusid nad vastamisi ja löid klaase kokku. Ametkonnakohtunik oleks heameelega kohe üksildusest kõnelenud ja kuidas ta jõuluõhtu peale rõõmustab, kuid jahipüss seisis ähvardavalt nurgas ja ootas õiendust.

Eichler tegi sellest esimesena juttu.

„Gröde elanikud ei tule küssimusse,“ ütles ta. „Te tunnete püsse, mis aegajalt nende käest võtame; kõige parem ei vääri püssirohtu. Kas on teil mõni salm teada?“

„Riimimatu, härra ülemmetsnik.“

„Õelge!“

Wolff jutustas vahtmeister Kunze tähelepanekutest.

Vanal ülemmetsnikul läks suutäis naeru tõttu valekurku. „Ärge pange pahaks, härra ametkonnakohtunik, kuid see lugu näib mulle liig naljakas. Istun juba kolmkümmend aastat ses verises Grödes ja mölder istub veel kauemini õnnistatud Oruveskis, kuid selle peale mu mõtted veel tulnud ei ole. Mis? Ümbruskonnas oleks salakütt, keda ma veel ei tunne? Maja, maja järele nimetan nad, kes seda kutset peavad. Oleks vaja ainult nende juure koju minna ja asi oleks selge. Kuid ma pean neid teolt püüdma. Oruveskisse ei ole püss sattunud nii kaua kui olen Gröde ülemmetsnik ja läbiotsimisel leiaksin ainult vanu kalendreid ja teisi raamatuid.“

(Järgneb).

Jnetu õde.

Kreeka kirjanik **D. Bikélas.**

3

„Oh vend!“ hüüdis ta valjusti, „oh vend!“
„Mis on juhtunud?“ küsis Liakos kohkunult. „Mis on sulle juhtunud?“

„Mis mulle on juhtunud? See, mida ma ei oleks oodanud. Palusin Mitrofaniselt ta tütre kätt ja selle asemel, et mulle . . .“

„Sa palusid ta tütar?“

„Jah. Mis seal imestada?“

„Kuid kas ei öelnud sa mulle alles eile et meelsamini . . .“

teda kord võtta, sest et tahan abielluda ja ma võtan ta. Ja kui see ei või sündida isa tahtega, siis röövin ta ja sellega on lugu lõpetatud.“

Ja jutustas Liakosele kõneluse Mitrofanisega. Liakos kuulas naeratades. Sest eilsest saadik oli kunagi selle ühenduse peale pidanud mõtlema ja teda, mida rohkem ta järele mõtles, ikka ilusamana ja kohasemana leidnud. ☞

Eesti esivõistlused iluisklemises.

14. ja 15. veebruaril peeti Tallinnas „Kalevi“ liuväljal esivõistlusi iluuisutamises. Meestevõistlustel tuli esimesele kohale ja omandas Eesti meistri tiitli dr. A. Hirv, (Tall. Kalev) 969,6 punktiga, kes on meie parimaid iluuisutajaid, ja kelle vabaharjutused said sagedate kiiduavalduste osaliseks. Naistevõistlustel tuli Eesti meistriks prl. Kaljuvee (Tall. Kalev) 372,5 punktiga. Paarissõidus esinesid ainult kaks paari: prl. Michelson — hra Hiip, ja prl Kichlefeldt — hra Grünreich. Meistriteks tulid prl.

Michelson ja hra Hiip, kes esinesid suure eduga.

Meie pildil grupp iluuisutajaid esivõistlustel, vasakult paremale: hra Grünreich, hra Daniel (B. kl. 1-ks.), prl. Kichlefeldt, prl. Sallo (A. kl. 3-ks.), dr. Hirv (A. kl. E. meister), prl. Brecht (A. kl. 2-ks.), pr. Nurk (B. kl. 1-ks.), prl. Morosova (B. kl. 2-ks.), prl. Kaljuvee (A. kl. E. meister), hra Leinbock (A. kl. 2-ks.)

„Ah, mis tähendab see siin? Mõtlesin järele ja veendusin, et pean abielluma ja et ma ei leia paremat naist.“

„Kuule, armas Plateas,“ ütles Liakos varjamatu ärevusega. „Mida sa mõtlesid, seda ma tean, sest tunnen sind. Kuid ma ei või ega taha sult iialgi sarnast ohvrit vastu võtta.“

„Missugust ohvrit? Ja kes küsib sult, kas sa vastu võtad või mitte? Otsustasin

Iseennast uurides, jõudis ta selgusele, et siin osa ei etendanud soov sel viisil raskusi kõrvaldada, mis seisid teel ees ta abiellul noorema tütreaga, vaid et ta sõber ja ta armsama õde tööpoolest ainult õnnelikkudena koos elada võisid. Mitrofanise nõusolekus ta ei kahelnud. Vahelsobituse küsimus tekitas talle küll teatavat muret, eriti peale pahameelt, mida oli avaldanud mõrsja isa ettepannud vahelsobituse kohta

Kuid kas tema siis seda ülesannet enese peale ei võinud võtta? Ta lubas veel täna Mitrofanist külastada ja õhtul Platease majja tulla, et talle teatada läbirääkimiste edaspidist käiku.

Liakose ülesanne oli tõepoolest raske. Ta mõtles murega sellele, kui jäi üksi. Ta oli ju ise asja heast lõpust sügavasti huvitatud, et mitte karta, et ta vahelsegamine valesti võiks mõistetud saada. Selle õrna asja käsitus oleks pidanud saama usaldatud sobivamale isikule.

Ei oleks mõtlematu professor mitte nii kiirustanud ja teda mitte usaldusmehiks nimetanud, oleks ta võinud nõu pidada täditütrega, jah, talle kogu asja rahulikult usaldada võinud. Nüüd aga võis täditütrel vahelsegamine valmistada Mitrofanisele uut meelepaha . . . Mispärast aga mitte küsida siiski täditütrel nõu? . . .

See oli mõistlik ja kogenud daam ning osav abinõusid leidma, kuidas kõige suuremaid raskusi kõrvaldada. Silmapilguks otustas Liakos tema juure põgeneda; kuid peale uut kaalumist nägi ta esiteks, et oleks ebakohane usaldada kolmandale sõbra teadmata ta saladus ja teiseks, et ei oleks mehelik talle antud ülesannet mitte teostada, kui selle kord oli vastu võtnud. Edasi!

Kindel otsus teha! Ja Liakos asus teele — mitte ilma seesmise rahatusega — armsama isa ärilokaali poole.

Mitrofanis oli parajasti kohvisaadetise vastuvõtmise juures. Kärud tulid üksteise järele tollimaja poolt ja kotikandjad kandsid kotid kärudelt aita. Vaevaga pääses Liakos uksest läbi.

Neljanurgeline aida ruum oli väga mahuikas. Üks nurk, tänava poole, oli lahutatud laudadega muust ruumist ja oli kontoriiks. Ta sai valguse tänavale juhtivast aknast, mis oli raudvõrega kaetud. Kuid aknast ja avatud uksest sisselangevast valgusest oli vähe, et näidata väljast-tulijale selgesti aida ruumi sisemust. Liakos, kes oli seisatanud uksele, ei võinud sisemust näha, kuid märkas siiski varsti, et ei olnud tulnud õigel ajal. Sees oli äge sõnavahetus; milles asi seisis, seda ei võinud ega tahtnud ta teada saada. Ta kuulis ainult, kuidas vihased, valjud hääled ja jämedad sõnad siia ja sinna lendasid, nende hulgas kostis kõrva vanaldase kaubahärra kriiskav, äritatud hääli.

Liakos peatus jahmunult uksele. Ta tundis kuulujuttude järele Mitrofanise haruldast valjust, kuid ta ei oleks iialgi uskunud, et viha võiks selle mehe muidu mõõdukat ja rahulikku häält sarnasel viisil üles kruvida.

Ta hakkas kartma oma ülesande eest ja tahtis tähelepanematult tagasi minna, kui äkki vanamees, katkestades tüli, talt laagriruumi sügavikust lühidalt küsis: „Mida soovite, härra Liakos?“

„Tahaksin teiega mõned sõnad kõnelda, kuid segan teid, nagu näen. Tulen teine kord.“

„Astuge mu töötuppa. Tulen kohe.“

Liakos astus üle kottidehunikute kontorisse ja istus ainsale vabale toolile kaubahärra laua kõrval. Õhk ta ümber oli täidetud mitmesuguste koloniaalkaupade raske aroomiga. Vaevalt oli ta sisse astunud, kui aida ruumis uuesti algas endise tüli kära, millest ta kuulis ainult sõnu „kaal, kotid, tolliamet“ tihedamini. Ja kui Liakos teda niiviisi kuulas, mõtles ta vanamehele, keda oli näinud alles eile promenaadil kahe tütre, rahulik ja mõõdukas, kuna ta nüüd . . .

Mõne minuti pärast vaikus aga kära, tülitsejad läksid lahku ja Mitrofanis astus süngel pilgul kontorisse.

Oled tulnud täitsa mittekohasel ajal! ütles härra Liakos endamisi.

„Teie tulete härra Platease esitajana, arvan ma“, algas vanamees kaunis irooniliselt.

„Ta teatas mulle jutuajamisest, mis teil oli temaga täna hommikul.“

„Pean tunnistama, härra Liakos, et teie mure mu tütre tuleviku eest mulle näib vähemalt imelik.“

„Härra Mitrofanis, palun teid uskuda, et härra Platease ettepanek tuleb talt ja et ma teda selleks ei ole õhutanud.“

Vanamees naeratas uskumatult.

„Ainsa veana“, jätkas härra Liakos, „võiks mulle ette heita, et usaldasin talle eile oma saladuse — kuid iialgi, uskuge mind, iialgi ei tulnud mulle meele teda tänaseks sammuks õhutada ja te teeksite mulle ülekohut, kui paneksite härra Platease kavatsuse minu arvele.“

„Usun teid, sest et seda ütlete ja ma ei taha uurida, kuidas ta tuli sellele, et palus mult mu tütre kätt, ilma et oleks teda tänaseni tunnud muul viisil, kui teie eilse tunnistuse järele . . . Kuidas asi ka ei ole,“ jätkas ta, Liakosele ette jõudes, kes tahtis midagi öelda — „ma ei või teile praegu vastust anda. Andke mulle aega kaalumiseks ja ärge vaevake end teistkordselt, ma annan teile ise teada.“

Viimaseil sõnu ütles vanamees väga kiuvalt. Liakos eemaldus veidi jahmunult. Kõige hullem oli mehe nägu ja kare viis. Kuigi ta ülespidamine oli tingitud eelkäänud meelepahast ja tülidest kohvi vastuvõtmisel,

äratas ometi suur huvi, mida ta tundis asja õnneliku lõpu vastu, äias umbusalduse ja sules tema suu. Mis kõik oleks ta võinud üelda Mitrofanisele ja nüüd ei julgenud ta talle kõige vähematki avaldada. Ta tundis, et ta vahelesegamine juba kahju oli teinud ja et ta võiks halba mõju avaldada, mida enam ei saaks heaks teha. Selle asja läbiviimiseks oli vajalik teine, osavam vahelsobitaja. Mispärast ei peaks ta oma esimesele mõttele järele andma ja täditütre poole pöörama? Mispärast mitte nüüd veel talt abi paluda? Plateas ei pahandaks selle üle, kui sel teel tuleks asjale õnnelik lõpp.

Raskes kitsikuses tundis hea mees tarvidust lahutuse ja toetuse järele ja nii tuli, et kuna ta iseenesega võideldes ei suutnud otsusele jõuda, ta jalad ta tahtmatult kandisid täditütre majja. Selle ukse ees kadus iga kahtlus.

Liakos leidis täditütre selle kallal ametis, et katsus oma vanema poja läinud aasta riietest, mis talle olid liig kitsad, uusi riiideid kõige nooremale valmistada, kellele nad löikas meelega laiad ja mugavad. Mõlemad poisid olid koolis, nende vahel sündinud kolm tüdruku aga valmistasid ema silmade all ülesandeid, õppides ühtlasi emalt, kuidas lahendada praktilise majapidamise ülesandeid.

Teravalt tähelepanevas ema märkas peagi Liakose häbelikkust, et teda ei rõõmustanud tüdruklaste juuresolek ja saatis nad sellepärast välja mängima, andes neile ühtlasi nende usinuse palga.

„Mis sul on?“ küsis ta, kui nad üksi jäid. „Mis on juhtunud?“

„Kes ütleb, et midagi on juhtunud?“

„Noh! Nagu ma sind ei tunneks! Mulle näib isegi, et tahad mulle väga tähtsat teatada.“

Ja ta tundis tõepoolest Liakost, mitte ainult sellepärast, et see ta silmade all oli kasvanud, vaid ka sellepärast, et ta naiselik teravmeel tungis ta sügavamasse südamesse. Ka Liakos arvas, et tunneb põhjalikult oma täditütart. Kuidas ei olnud ta siis sellele mõelnud, et ei ole kerge võita ta toetust asja läbiviimiseks, mille esimene algus on tehtud temata? Muidugi armastas ta täditütart üldiselt end segada kihlalugudesse, eriti kui asi seisis isikutes, keda ta sallis; kuid ta ei loobunud siis ka nõudest, et etendab nende abieluplaanide projekteerimisel ja teostamisel peaosas. Muidu ei tulnud ta kergesti vastu või ei leidnud meeleolu raskuste kõrvaldamiseks.

Kui Liakos ei oleks olnud ärevuses, mil-

lesse oli ta asetanud ta ebaõnnestumine Mitrofanise juures, ta oleks ehk katsunud täditütart asja jaoks võita. Kuid ta ei olnud sellele mõelnud ja märkas liig hilja, missuguse vea ta oli teinud.

Kui ta nüüd sissejuhatuseta jutustas, et on leidnud oma armsama õele peigmehe, jatkas täditütart teeseldud ükskõiksusega õblemist, mitte avaldades osavõttu ega uudishimu ja ta huultelt tuli ainult „Ah!“, mis seisis küsimuse ja hüüde vahel, mis ei avaldanud aga üllatust ega ironiat ja sellepärast jahutavalt Liakosele mõjus.

Kas on siis kõik, ütles ta endamisi, kõik mu vastu?

„Ja kes on su tulevane kälimees?“ algas täditütart peale mõneminutilist vaikust, ilma et oleks katkestanud tööd.

„Härra Plateas!“

Täditütart jättis õblemise pooleli ja tõstis silmad Liakose poole, millest säras kõige vallatum üllatus.

„Härra Plateas!“ hüüdis ta.

Ja ta hakkas naerma ja naeris, naeris... Iialgi ei olnud härra Liakos teda nii vallatuna näinud.

„Ma ei leia, et asi oleks nii naeruväärne,“ ütles ta väga tõsiselt.

„Ära pane pahaks,“ vastas täditütart ja katsus naeru peatada. „Ära pane pahaks, kui haavan sind su sõbra isikus, kuid ma ei või teda kujutleda peigmeheks, ilma et naeraksin.“

Ja ta andus jällegi vallatule tujule. Kui ta aga märkas Liakose pahameelt, algas ta tõsisemalt: „Nii, selle kena kava oled sina sepsitsenud?“

„Ei!“ vastas Liakos tõrjuvalt. „Sooviksin ainult teada, mis sul tema vastu on?“

„Tema vastu?“ hüüdis täditütart ja aimas Liakosele järele. „Mehe vastu ei ole midagi üelda, ta on lihtsalt naeruväärne.“

„Mööndan, et ta välimus ei ole imponeeriv . . .“

„Imponeeriv!! Missuguseid suuri sõnu sa tarvitad. Kas tahad ehk veel Homerost tsiteerida?“

„Kuule mind,“ jatkas Liakos rahulikult, muutes tooni. „Ka mina vaatasin esialgul asjale niiviisi. Kui aga paremini järele mõtlesin, nägin, et mu esimene mulje ei olnud õige. Plateasel on kõik hea abielumehe omadused. Ta on ehk naeruväärne kosilaseks, ehk ka pulmapäeval, pärg peas . . .“

Täditütart naeris uuesti heledasti ja lõpuks libises ka Liakose näo üle rõõmus helk. Kui see naerutuju oli möödunud, algas Liakos juttu uue tõsidusega ja jutustas

täpselt kõiki üksikasju. Mida kaugemale ta edenes kõnes, seda rohkem nägi ta kaduvat täditütret eelarvamist, kuigi see talle tähendas, et kõik olenevat ainult ettepanud peigmehe psühholoogilisest analüüsist.

„Ta on hüpochonder,“ ütles ta.

„Ta kardab oma tervise pärast, sest et tal kellegi muu eest ei ole hoolitseda. Ülehomme pühendab ta oma hoole abikaasale nagu pühendas selle emale, kuni see elas ja siis unustab ta hüpochondia!“

„Ta on pedant.“

„Kooliõpetajas ei ole see suur pahe!“

Niipea kui Liakos märkas, et täditütret vastuväited olid sihitud ainult peigmehe moraalsele omadustele, pidas ta võitu täditütret üle kindlaks. Küsimus oli ainult, kas mõrsja teeb raskusi.

„See!“ hüüdis täditütar, „see ei võtaks mitte ainult Platease, vaid iga teisegi vastu, kes ette pannakse. Et ta isa peale mõjuda ei suutnud, et see jätaks ta eluks ajaks oma juure, siis võtaks ta esimese, kes teda kosib, et mitte õe õnne segada. . . Jah, tal on tõepoolest inglil headus!“ jätkas täditütar elava soojusega. „Ta ei tunne ise oma väärtust; ta teab ainult, et ei ole ilus ja peab südamelehtsuses oma inetust suuremaks kui see on. Ta on ennastsalgav, kuid see ei ole põhjus, et teda ohverdada!“

„Kas usud siis, et ta ohverdatud saab, kui abiellub Plateasega?“

„Kuidas tean seda mina?“

See tagasihoidlik ütles, mis oli vastolus endise naeruga, julgustas Liakost veel enam.

„Kui ta oleks sinu õde,“ algas ta uuesti, „või su tütar, kas hoiaksid sina teda tagasi?“

See küsimus puudutas täditütart sügavalt, kui Liakos ainas. Üks ta tütreid, kelle vastu loodus oli olnud võõrasemalik, tekitas talle juba nüüd muret tuleviku suhtes. Ta ei naernud enam. Ta silmad läksid niiskeks, ta ei vastanud.

Liakos, kel ei olnud kavatsust põhjusi uurida, mis tekitasid selle meelega, rahuldus sellega, et pidas ta vaikust nõusolekuks oma soovidega.

„Eks ole,“ jätkas ta, „sa ei keela mulle oma abi, et juhid mõlemad kokku?“

Et vaimustada täditütart võitlusele, kirjeldas Liakos raskusi, mida valmistab Mitrofanis iseloom, tunnistas talle oma võimetust neid ära võita, selgitas talle, et tema vahelesegamine asja õnnestumise juba kahtlasemaks oli teinud ja et läbirääkimine nüüd juba raskem on ja kinnitas, et ainult täditütar võib asjad korda seada ja õnneli-

kult lõpetada. Täditütret vastupuiklemine muutus ikka nõrgemaks. Lõpuks võitis Liakos iga vastupanu. Peale kolm tundi kestnud kõnelust oli ta jõudnud selleni, et täditütar loobus õblemisest — noorema poja ajutiseks kahjuks — et ta end valmis seadis ja et mõlemad lahkusid majast, täditütar, et Mitrofanisega kõnelda ja Liakos, et Platease juure minna.

Vaene professor ootas hingepeinas oma elupäästja külaskäiku. Kui ta koju oli tulnud, oli ta eine valmilt ees leidnud ja Fluru täis rahutust, et ta oli kauaks jäänud. Kell oli juba kahekümne minuti eest kaheksateistkümmend lõõnud!

Plateasel oli nälg ja ta söi hea isuga. Vahepeal aga oli ta vaim täis mõtteid ja rahutust. Ta tundis vajadust asja üle kõnelda ja ometi ei olnud tal kedagi sarnaseks jutuajamiseks. Ta oleks heameelega jutustanud Flurule, mis sündimas oli, kuid vana teenija ei sallinud kuulamist ega rääkimist; ta oli sellepärast igaks jutuajamiseks kõige ebakohasem isik. Pealegi kartis Plateas oma otsusest kõnelda, kuna see võis näida Flurule troonilt tagandamisena. Oma ema surmast saadik olid Flurul majas valitsemise õigused. Milleks teda kurvastada, enne kui sündmus oli käes?

Ja ometi ei võinud Plateas end kaua valitseda. Ta pidi kõnelema, kui ei tahtnud lõhki minna. Et ta ei julgenud oma meelevõime eset otsekohe puudutada, algas ta diplomaatiliselt ja tahtis kõnet osavalt söögilt abielule viia.

„Fluru,“ ütles ta, „sa oled liha liig kaua küpsetanud.“

Fluru ei vastanud, vaid vaatas aknast päikese poole, märgiks, et tema ei olnud süüdi, vaid härra, kes tuli nii hilja koju.

„Jah, vaata, nii see on,“ algas Plateas uuesti, „su söök jääb täna järele.“

„Noh, teie sõite ju!“

Selle lausega päästis Fluru end sarnastel puhkudel alati. Teisel ajal naeris ta peremees siis, öeldes, et söi, sest et tal nälg oli ja mitte sellepärast, et toit maitset. Seekord pani ta pahaks; ta vihastas mitte vastuse üle, vaid et tal täna ei olnud põhjust arvustada Fluru kokakunsti. Igatahes lõi see pahameel lõnga katki, mille abil ta oli tahtnud söögilt abielule üle minna ja eine mõõdus nüüd vaikuses.

Kui aga Fluru taldrekud laualt koristas, leidis Plateas äkki uue kallaletungipunkti, et avaldada oma mõtteid. Ta märkas nimelt esimest korda laudlinas vana auku.

„Vaata,“ ütles ta, sõrme augule pannes.

„See on liig hull! On näha, et puudub pere-naine. Ei lähe teisiti, pean abielluma!“

Fluru tõstis õlad üles, nagu tahtes öelda: mis rumalusi ta kõneleb!

„Kas mõistad, mis ütlesin? Pean abielluma!“

Fluru naeratas.

„Mis sa naerad? Otsustasin seda. Ma abiellun!“

Eit vaatas talle jahmunult otsa.

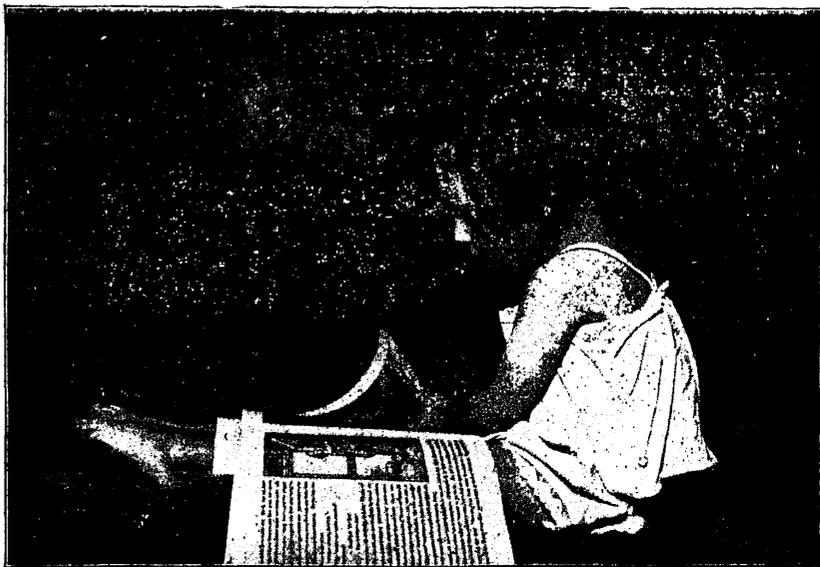
„Muidugi. Abiellun. Võtan naise!“

„Kes sind võtab?“ vastas Fluru.

„Kes mind võtab?“ karjus professor. „Kes mind võtab?“

Täis pahameelt selle haavava ütelse üle tahtis Plateas eite oma kõnevooluga rabada, kuid selle ükskõiksus sidus ta keele. Ta tõusis ja läks oma tuppa, ilma sõnagi ütlemata. Seal jahtus ta viha aegamööda, kuid ta kordas ikka veel vanaeide karedaid sõnu ja mida rohkem ta neid kordas, seda rohkem näis talle, et vanal teenijal oli ehk õigus. Ja talle tuli meele Liakose endine tõendus, et ei ole teda kälimeheks mõelnud ja Mitofanise vastupuiklemine! . . . Ja siis — Liakos ei tulnud tagasi! . . . Mispärast? Kui ta ettepanek vastu oli võetud, oleks ta kohe tulnud, et tuua igatsetud vastust. . . Asi oli ju iseenesest päeva-selge, jah või ei! Rohkem ei olnud tarvis. . . Muidugi oli vastus ei ja Liakos viivitas seda teada anda. Kui meeletu tast, et oli selle tõrjuva vastuse välja kutsunud! Meeletu! Ja milleks oli ta seda julgenud! . . . Kuid ei! Ta oli täitnud oma kohuse ja oma elupäästjale tõendanud oma sõpruse tõelikkust ja tänumeele suurust! . . . Kuid miks jäi Liakos nii kauaks? Miks ei tulnud ta nii ruttu kui võimalik, et lõpetada teadmatus piina? . . . Ja Plateas vaatas aega minut kella ja imestas osuti aeglust. Aeg ei tahtnud mööduda! Ta tõusis, istus uuesti, vaatas aknast — Liakos ei tulnud! . . . Ta katsus midagi lugeda, kuid ta ei suutnud kõita tähelepanu raamatule ja lõi selle kinni. Missugune piin!

Vahepeal tuli harjunud jalutuskäigu tund. Plateas istus nagu okastel. Ta ei suutnud kauemini kannatada, istuda majas ja oodata

Huvitav pildiraamat.

Pildistanud E. Dieger Kötzschenbrodast Voigtländer-Skopariga.

Liakost. Ta otsustas välja minna. Et mitte kaugele minna, tahtis ta täna en-dise jalutuskäigu juure pöörata ja aurikute maandumisplatsile minna.

Ta hüüdis Fluru ja ütles talle, et ei jää kaua. Kui tuleb vahepeal Liakos, siis saatku Fluru ta aurikute maandumisplatsile. Ta seletas üksikasjaliselt, missugust teed ta läheb ja tagasi tuleb, et Fluru võiks Liakosele seletada, kus teda leida, kui nad üksteist ei kohtu. Kõik see oli üleliigne, sest näis võimatu üksteisest mööda minna Platease maja ja maandumisplatsi vahel või olgu siis, et mõlemad end meelega varjasid. Sellest hoolimata seletas Plateas teed topograafiliste üksikasjadega ja kordas oma juhatusi nii tihti, et eit, kel oli igav, hüüdis kärsitult: „Hea küll, hea küll!“ — harjumatu omadus tas, sest ta ei korranud muidu ühtegi sõna.

Maandumisplatsil ei olnud ühtegi elavat hinge ja Plateasel oli aega oma mõtteid mõlgutada. See tähendab: palju neid ei olnud; nad olid ikka ühesugused! Ta oli aga nii väga nende mõtete vallas, et kogu päev ainustki salmi Homerist meele ei olnud tuletanud. Oleks saatus tahtnud, et see hingeline rõhutatud olek kauemat aega kestab, oleks sel olnud vist teised tagajärjed, kui ta kehaharjutustel ühes külmade supelustega: Professor oleks jäänud lahjaks.

Liakos ei tulnud. Ühel silmapilgul otsustas Plateas minna ja teda üles otsida. Kuid kus ja kuhu? Ja siis, ta oli ju lubanud, et

tuleb ja Fluru oli saanud käsu valmistada sellekohane dinee. Oli võimatu, et ta ei tule! Kuid mispärast ei tulnud ta? Umbes kakskümmend korda käis Plateas maandumisplatsil edasi ja tagasi, vaadates alatasa oma maja poole, kuid ta ei näinud varjugi Liakosest.

Lõpuks, lõpuks nägi ta teda kaugelt tulevat!

„Noh: jah või ei?“ küsis ta, kui olid üksksteisele lähemale jõudnud.

„Oota ainult, armas vend, kuni olen veidi hinge tõmmanud.“

Sõbra näoilme järeldas Liakos kartusega, et see meelsamine kuuleks „ei“ kui „jah“.

Ta kahetseb vist juba, mõtles ta ja tundis rahutust.

Ta pani käe sõbralikult professori käsi-varrele ja viis Platease tagasi, et pikendada jalutuskäiku. Seal juures katsus ta võimalust mööda sõbra rahustada, meelitades selle enesearmastust.

„Ära karda midagi,“ ütles ta, „preili ei ole mõistmatu. Tal on palju mõistust ja otsustamisvõimet ja ta peab su ettepanekut auks ja vaatab selle kui õnne peale, et saab sarnase mehe abikaasaks.“

„Jäta see,“ algas professor rahulikumat toonil, „ja jutusta täpselt, kuidas lugu on. Kus olid siis nii kaua?“

Liakos algas jutustust, kuid ta ei öelnud kõik. Ta vaikus Mitrofanise karedast ülespidamisest, oma täditütrel naerutujust ning teatas siis osavalt selle vahelsobituse tarvilikkusest, nii et Plateas vastu ei vaielnud. Ja sel silmapilgul olevat asi ta täditütrel kättes ja ta olevat lubanud veel täna teatada asja lõpust Liakosele siia, Platease majja.

See oli üldjoontes nende kõneluse sisu, mis Liakose poolt antud üksikasjade ja Platease sagedaste küsimuste tõttu nii kaua kestis, et päike laskus, kui sõbrad lõpuks pöörasid koju, et seal Fluru söökidele au teha.

Vaevalt olid nad söönud, kui koputati uksele ja Fluru ulatas Liakosele kirja. Plateas tõusis ja, suurätk käes, seisis ta istuva sõbra taga ning luges sõnu kaasa, mida Liakos valjult ette luges:

„Armsam õnupoeg!

Too oma sõber täna õhtul minu juure. Teatud isik on samuti meil. Tulge vara!

Su täditütar.“

„Hei! Kas ma ei öelnud?“ hüüdis Lia-

kos rõõmsalt. „Tee end valmis, me lähme sinna! Tee end kiirelt valmis!“

Aga Plateas oli kaotanud julguse. Teda hirmutas mõte, et saab mõrsjaga kokku. Mida pidi ta ütleva? Kuidas pidi ta end üleval pidama? Ja ta ei olnud nõusolekus ju sugugi kindel! Mispärast ei olnud täditütar lihtsalt „jah“ kirjutanud? See oleks olnud lühike salm. Või „ei“?

Vaevaga õnnestus Liakosel teda veenda, et see kutse tähendas „jah“ ja et tema ja eestkätt täditütar selle kokkusaamise igas suhtes kergeks teevad. Vahepeal oli ta võtnud enese peale toapoiisi ameti, sõbra riide pannud, kamminud ja kenaks teha katsunud ja tõmbas ta nüüd vägivallaga majast. Mida ei oleks annud vaene professor, kui see karikas juba oleks mööda olnud!

Teel katsus Liakos oma head tuju sõbrale üle kanda, kuid vähese eduga. Liakos oli täis kõige rõõmsamaid mõtteid, sest sõbra abielu kindlustas ta enese õnne ja kahtlemata võis ta täna õhtul, peale pike-mat lahutust, armsamat jälle näha, kes kindlasti saadab öde! Professoril ei olnud neid põhjusi rahulolekuks ja ta sammus vaikides ning ei hoolinud sõbra naljatustest. Ta mõtles ainult sellele, mis ütleb mõrsjale ning ei suutnud midagi meele tuletada.

„Ah!“ hüüdis ta äkki, katkestades Liakost. „Mis on ta nimi?“

„Kelle nimi?“

„Mõrsja. Ma ütlesin küll juba isale, et ma ta nime ei tea. Ma ei tahaks, et see korduks.“

Liakos hakkas heledasti naerma. Ta oli kõige rõõmsamas meeleolus ja kõik andis talle põhjust rõõmustamiseks. Kuid Plateas ei naernud.

„Mis on ta nimi?“ kordas ta.

Liakos tahtis vastata, kuid kuulis kedagi pimeduses oma nime hüüdyvat.

„Liakos, kas sina oled?“

See oli täditütrel abikaas, kes tõi talle teate, et ei peaks tulema kokkusaamisele. Kõike ettenägev vaheltsobitaja oli pidanud paremaks, et mõrsja ja peigmees temaga üksi kokku saaks. Pealegi ei tulevat noorem öde sinna, ta juuresolek olevat üleaarne. Täditütrel korraldus oli, et Liakos saadaks ta meest kasiinosse.

Plateas arvas, et lõhkeb! Ta pidi üksi minema? Ja kuidas pidi ta mõlema naise vastu olema? Ei, see ei tohtinud sündida!

Kuid ühelt poolt katsus Liakos, teiselt poolt täditütrel mees teda julgustada ja nii viisi saatsid nad õnetu peigmehe uksele,

kus nad ta läbi kiirelt avatud ukse lükka-
sid, kuna see ikka veel kogeledes pro-
testis.

Mõlemad läksid siis kasiinosse edasi. Lia-
kos kandis stoilise kannatusega, et oli ära
saadetud, kuna ta armsam ju kokkusaami-
sele ei tulnud; kuid siiski näis talle õhtu
kasiinos ilma lõputa. Umbes kell kümme
teatas talle teener, et härra professor ootab
teda all. Ta ruttas trepist alla ja leidis
sõbra, kes ootas tänaval. Laterna valgusel
nägi ta kohe, et kõik läks soovi järele. Pla-
teas näis teiseks inimeseks saanud.

„Kas kõik on korras?“ küsis ta kannatamatult.

„Ta ei ole sugugi inetu,“ vastas professor rõhuga, mis ei sobinud sõbra küsimusega. „Kui ta kõneleb, on ta hääli muusika, ta näoilme on nii magus! Ja ta käeke!... Ei, ta käeke on täiuslikkus!“

„Sa suudlesid seda?“ küsis Liakos.

„Muidugi!“

„Ja mis ta ütles ja mis ütlesid sa talle?“

„Jah, kuidas pean kõik kordama, mis ütlesin talle ja mis ta mulle ütles!“

Ja häält alandades, sosistas ta Liakosele: „Kas tead, mis ta mulle ütles? — et on mulle tänulik ja õnnelik selle üle, et kosin teda sõbrusest sinu vastu, sest hea sõber olevat kindlasti hea abielumees. Ma palusin teda mitte nii üelda, sest et siis peaksin mõtlema, et ta võtab mu vastu armastusest õe vastu. — Ja mispärast mitte? vastas ta mulle: millele võime ehitada oma elu õnne suurema kindlusega?“

Liakos tundis, et liigutus ta kõrisse ja silmadesse tõusis.

„Milleks kaua lobiseda,“ jätkas Plateas, „üks aga on kindel: olen võitnud varanduse!“

„Kas ma ei üelnud?“

„Jah, kuid ta nime ei ole sa veel üelnud, ja ma ei julgenud talt küsida, kuidas ta nimi on!“

Liakos lähendas suu professori kõrvale ja sosistas saladuslikult soovitud nime selle kõrva: „Nii, nüüd tead seda!“

„Lõpuks ometi!“ hüüdis Plateas.

Foto Parikas.

Konstantin Päts,
Eesti Vabariigi riigivanem.

Mõlemad sõbrad lahkusid. Professor kordas märke ronides vahetpidamata praegu kuulnud nime, kuna Liakos mitte vähem sagedasti oma armsama jumaldatud nime kordas.

Mõne nädala pärast, esimesel pühapäeval peale Ülestõusmise pühi, leidsid aset Mitrofanise majas suured pidustused. Pühitseti üheaegselt mõlema tütre pulmi.

Liakos ei olnud sel päeval sugugi kõige rõõmsam: ta palavate soovide täideminek, ta õnne täius täitsid ta hinge magusa ärevusega ja paelusid ta keele. Professori rõõm selle vastu voolas heledasti üle. Ta meeleolu näis olevat külgehakkav, sest kõik külalised sattusid selle naerva tuju mõju alla. Isegi Tema Kõrgeausus, Süüra ja Tinose piiskop, kes oli õnnistanud kaksikabielu, võttis üldiselt rõõmust osa ning

HAG-KOHV kofeiinita —
suurepäraseim täiesti kahjutu
oakohv

Eesti Vabariigi uus valitsus.

Jaan Tõnisson,
välisminister.

August Jürman,
põllutöominister.

Jaan Hünerson, Foto Parikas.
sise- ja kohtuminister.

avaldas õnnesoove Homeri salmiga: „Andku jumalad, mida ihkab su meel!“

Ning Plateas vastas: „Üks ainus on maksev: isamaa päästa!“

Selle tsitaadi mittekohasus kutsus esile

gümnaasiumi direktori tähenduse, mille ta sosistas täditüttele abikaasale, et Tema Kõrgeausus Homeri tunneb paremini kui — vähemalt praegu — Kreeka keeleteaduse professor. (Lõpp.)

Rolf Tyborgi meetod.

Austria kirjanik **Otto Soyka.**

Jõin tavalikult õhtuti Tunnel-baaris whiskyt. Seda tegid paljud teisedki ja mul ei olnud tookord võõras, linnas — tükk ilmamerd lebas minu ja mu eraasjade vahel — midagi paremat peale hakata. Tunnel-baari peeti suursuguseks lokaaliks ja niipalju kui peegelklaasid, kullatud mööblid ja eeskujulikud joogid õigustavad sarnast kuulsust, oli ta seda tõesti. Seltskonnast võis öelda, et daamide ja härrade riietus midagi ei jätnud soovida korrektsuse poolest.

Baari peremehe puhveti ees, istudes kõrge toolil, valdas mind äkki tundmus, et mu naaber minu poolt tähelepanud saada soovis. Suur, blond mees, kahvatu, üsna väikeste, inglise vurrudega, ta liigutused olid mõõdukad, istus ta juba tükk aega mu kõrval ja ei näinud muuga tegutsevat

kui seguga omas klaasis. Üks või kaks korda tabas mind küll sekundiks ta pilk, muud ei juhtunud, kuid ometi tundsin midagi, mis mind vangistas, kerkis mälestus, mis nõudis selgust. Teadsin nüüd: kes minu kõrval istus, oli Rolf Tyborg.

Meie tutvus algas ühes suures Arosa hotellis kus rahvusvaheline publik loodusnähtuse täpsusega kogub teataval aastajal. Teda peeti seal heaks tantsijaks, eeskujulikuks pokerimängijaks ja ta oli seltskondlikult lugupeetud. Mu mälestused ärkasid selgelt. Palju kõneldi ta flirdist Sam Viniardi, suurpetturi, tütreaga ja Tyborg ei pääsenud pilke käest, kui detektiivid Sam Viniardi selle kodulinnas Oregonis üles otsisid ja ta sundisid tagasi tulema. Kuid Rolf Tyborgi üle pilgati ainult salaja, tal olid kõik ilmamehe omadused ja kellegil

Eesti Vabariigi uus valitsus.

Aleksander Oinas,
teedeminister.

Mihkel Pung,
majandusminister.

Jaan Piiskar, Foto Parikas.
haridus- ja sotsiaalminister.

August Kerem, Foto Parikas.
kaitseminister.

ei tulnud meele, et võiks ühendada ta isikut Viniardi loo kriminaalse küljega. See oli umbes viis aastat tagasi.

Teretasin ja ei mõistnud sugugi, et tema, kes mind vist ammu ära oli tunnud, esialgul võõrana esines, ja mind vaatles ja alles siis, nagu tuleks talle äkki kõik meele, mulle elava peanoogutusega käe

ulatas. „Rõõmustan kohtamise üle,“ ütles ta. „Otsin kedagi vestluseks. Sooviksin heameelega juttu ajada.“

Ta ei olnud muidu mees, kes tegi palju või koguni üleliigseid sõnu ja oli vist mu näolt lugenud imestuse selle imelise vastutulelikkuse üle, sest ta lisas kohe selgitavalt juure: „Vestlus on käesoleval silmapilgul mulle väga tähtis. Kas mõistate?“ Aeglaselt jõi ta klaasi tühjaks, vaatles seda huviga ja ulatas selle siis vaikides Efraim Gordon Frickile, jookide segajale. „Mind vaadeldakse praegu, ja väga täpselt, arvan ma,“ tähendas ta. Sealjuures naeris ta nii lõbusalt ja teesklematult, nagu oleks ta jutustanud mõne nalja. Mulle meelistus teretus: Ükski pealtvaataja ei võinud kahelda, et see olin mina, kes oli alustanud kõneluse.

„Kuid mitte see ei huvita mind. Neli lauda eemal istub Pierre Levant.“

„Pierre Levant!“ Hütie, mille mult meelitasid imestus ja hirm, oli peaaegu liig valju. Ka näoilne olin silmapilguks unustanud — mu kaaslaste lühike pilk tõi mu jälle seisukorda tagasi. Pierre Levant oli toime pannud sissemurdmise Virginia pank, tema oli see, kes oli lahti murdnud East Company seifid; mida ei olnud ta kõik korda saatnud! Juba terve aasta kirjutasid lehed temast ja ta tegudest. Üks politseipresident oli tema pärast lahkuma pidanud, oli lähenemas valitsuse kriis, kui mitte ta tegevusele piir ei pandud. Kindel

oli üks: et ta kolm korda oli pääsenud kinnivõtmisest ja et viis ametnikku nende asjatute katsete juures olid pidanud ohverdama elu. Ta oli meisterlaskur. „Kas teie ei karda?“ küsisin ma.

„Kartma? Mitte põrmugi, see on mu elukutse.“ Ta noogutas tõsiselt, nagu oleks ta praegu lõpule jõudnud mingisuguse tõendusega. „Kas lubate, et selgitan seisukorda. Olen vaimustuses kohtamise üle, tema — vist vähem, sest ta tunneb mind väga hästi. Joe Ridder, üks mahalastuist, oli mu sõber. Ja nüüd istume me, Levant ja mina, juba kolmkümmend minutit üksteisest kümne meetri kaugusel ja peame üksteist silmas. Ta ei tee katsetki ära minna ja mina — ma ei laseks teda minna. Kuid kohalt ma lahkuda ei tohi, sest see võiks olla märguandmine temale. Teie mõistate, märguandmine ta laskeosavusele. Sellepärast palusin teid minuga vestelda. See näeb süütum välja. Kõik oleneb muljest ja ajast.“ Ta võttis sigari sigaritaskust ja pakkus mulle teise. „Mul on taskus tikud,“ tähendas ta, „kuid ma ei riskeeri kätt taskusse pista, niipalju tunnen siis hirmu.“

„Ja kui ma läheksin telefoni juure, et abi kutsuda . . .“

„Olete arvatavasti kahe sekundiga surunud mees. Ärge liikuge kohalt. Ta teab, mida see tähendab. On vaja oodata ja vestelda. Iga sekund võib tuua õnnejuhuse.“

„Ja kuidas see lõpeb?“

„Üks meist kaotab mängu, Levant või mina. Palun, olge vähem lõbus, see mõjub juba ebaehtsalt. Nii on hea! Mu vana sõber Efraim Gordon, jookidesegaja, ja teie olete ainsad, kellega mul on tegemist olnud. Efraimile andsin ainult märku, kuid ta mõistis mind ülihästi. Vaadake, missuguse rahuliku, mõnusa näoga ta tegutseb, kuid ta hoidub laskejoonest minu ja Levanti vahel. Ta teab kõik.“ Tyborg naeris ja jatkas naerdes juttu, kusjuures ta silmadesse ilmus rahutu leek. „Ta õiendab arveid boy'ga, saadab ta ära, arvatavasti, et kutsuda alarmkomandot. Kardetav, väga kardetav. See võiks olla kriitiline minut.“

See oli kriitiline minut.

Neli lauda meist eemal tõusis aeglaselt üks mees istmelt. „Pange tähele,“ ütles Tyborg, ilma ringi pööramata ja oli nüüd intensiivselt ölekõrrega ametis. „Pange tähele, ma arvan laskejoont.“

Mees astus tagurpidi ukse poole. Tagaajaja ja tagaetu ülespidamises oli teatav

sarnadus. Ka Levant liikus rahu ja endastmõistetavusega, andis nüüd ühele teenrile mingisuguse ülesande, peatas siis, näis kaaluvat, järele mõtlevat —, kuid ta teravad, tumedad silmad ei lahkunud Tyborgilt ja ta parem käsi oli smokingi sisetaskus.

„Laskejoon,“ kuulsin Tyborgi veel kord hoiatavalt ütlevat, siis libises ta toolilt ja pööras näo saali poole. „Pea!“ see oli peaaegu karjatus.

Mõlemad mehed seisid vastamisi: Rolf Tyborg, tantsija ja pokerimängija, nüüd elegantselt rietatud, õigupoolest summitud olekus, whiskeyklaas paremas käes, pahem toolil ja eemal hiiglane, kelle Tyborgi „Pea“ kaks sammu eelpool ust kätte oli saanud. „Teie ei lahku lokaalist,“ tähendas Tyborg. See oli tooni poolest tööpoolest ainult märkus, mitte käsk, tas ei olnud mingisugust ähvardust. Vali „Pea“ oli olnud vajalik, et äratada tähelepanu, nüüd kõneles ta ainult; ta oli küllaldaselt raskendanud hiiglaste taganemise.

„Tunnen teid väga hästi,“ ütles Levant; ta kõneles veidi karedalt ja võõra rõhuga, „ja ma muretsen enesele juba teie eest rahu.“ Käsi ei olnud enam kuuetaskus, käes oli tume ese metallist, mis tõusis kiirelt silmakõrgusele. Ühe sekundi murdosa hõljus õhus, määratult pikk murdosa, mille kestel tundsin Tyborgi pilku, pilku, mis tähendas: laskejoonest eemale ja siis kõlas jälle Tyborgi hääl.

Kuid missugune oli see hääl! Selge, mahe hääl täis imetlust, mis küsis puhtasjaliku huviga: „Mis ma näen, mu härra, te kasutate veel revolvrilt? Kes oleks seda uskunud? Browning on ju palju kindlam, kuid ka kodumaa pistolid. Te peaksite sammuma ajaga!“ Viimases lauses oli peaaegu armastusvääriline laitus, sõbralik, tõselt mõeldud etteheide.

See ei sobinud ju siia! Siin ei kõlbanud sõbralikkus, asjalikkus ja huvi laske-riista vastu, mis oli sihitud kõneleja peale. Kuid Tyborg oli avanud nii võitva loomulikkusega vaidluse, kümme meetrit eemal revolvrisuust, et ma sugugi ei imestanud, kui paugu asemel tuli vastus. See oli nüüd vaidlus ja mitte laskmine. Tyborg oli nii tahtnud.

„Väike revolver on suurepärase ja on mulle käe järele. Mul on temaga kõige paremad kogemused.“

„Te kõnelete nagu vanamoeline inimene, kes ei ole osanud kasutada uusi leiutisi. Tahaksin kihla vedada, et kasutate veel habemenuga ja mitte aparati. Ärge vas-

take liig kiirelt. Teen ettepaneku kihlveoks.“

„Kihlvedu? See on vist nali?“

„Ei, tõsine kihlvedu saja dollari peale! Kui üldse midagi vihkan, on see vana-meelsus ja selle etteheite teen teile.“

„Ma ei ole seda sugugi mitte. Olen seda tõendanud.“

„Naeruväärt, mees! Ma ei taha teid haavata, kuid teie smoking on vabrikukaup. Nüüd lastakse õmmelda Guilbert Brothers'i juures.“

„Mu smoking on Pariisi rätsepa töö. Tas ei ole midagi laita.“

„Vean kihla ka Pariisi rätsepa vastu. Kaksada dollarit, kui tahate vastu võtta.“

„Ma ei taha! Mis on — mis on teie kihlvedudel asjaga tegemist?“

„Nii, just nii palju.“ Tyborg langes roidumult baaripuldile ja kõlisedes murdus whiskyklaas, mida ta kogu aeg käes oli hoidnud. Ukse juures oli midagi juhtunud.

Algul oli publik, üllatatud valjust hüüdest, arusaamatuses jälginud vaidlust vana-meelsuse üle. Enamik oli vist uskunud, et see on mingisugune sketsh, uus külgetõmbavus baarile. Sest asi arenes nagu sketshi puhul. Alles Tyborgi viimaste sõ-

nade juures olid uksele ilmunud kaks mundris meest ja kuma Levant vastas, oli üks neist tema kallale karanud ning käevarrele, mis hoidis revolvrit, tugeva hoobi andnud. Tuleriist läks lahti, kuid kuul tungis põrandasse, siis seisid äkki inimsalgad baari laudade vahel. Sisse tungisid teised politseinikud, võitlus kestis minuteid ja siis viidi Levant aheldatult minema.

Kogu aeg oli Tyborg seisnud pealtvaatajana.

„Mis kõnelus see oli?“ küsisin talt.

Ta pühkis otsaesiselt higi. „Vahekõnelus,“ ütles ta. „Mul ei olnud teist teed, nii sundisin talle vaidluse vanamoelsuse üle peale. Esinesin teisiti, kui ta oli oodanud ja sellest aitas. Ta leidis liig hilja oma tõelise osa.“

„Mulle näib see imelik meetod, kurjategijaid kinni hoida kihlvedudega habemeajamiseaparaatide üle.“

„Jah, meetod oli ebaharilik, ta oli uus. Te näete, et uued meetodid on head. Mõte tuli mulle alles siis, kui silmasin ta revolvrit. Selle vana rauaga ta mind tappa ei tohtinud. Ja tema ei olnud ka õige mees selleks. Pealegi, ma oleks kindlasti võinud mõlemad kihlveod, Pariisi rätsepa ja habemeajamiseaparaadi üle.“

Jäljed.

Arnold Liiv.

Kõnnin mõtiskledes mööda sirget raidsihti teedest ja inimelanutest kaugele — metsa majesteeitlikku talvvaikust kuulama. . .

Öösel on sadanud tugevasti helbelist, õrna lund. Kogu vaikiv mets on mähitud uhketest kroonokstest põõsasaagudeni lumivanglasse. See on uhkem vangla, mida igal talvel käin vaatamas. Ilu pühalikkus segatud kannatustega. . .

Seal kuulukse tasast sahinat. Üksik külmalind, punetava kurgualusega — veretilk valgel kuuseoksal — nokitseb käbi kallal. . . Ja tasa, pühalikult sahisedes jookseb helbeline lumi linnust liigutatud oksalt oksale valge joana jõudes viimaks lumest kroonitud kännu otsa. . .

Vaatan sügavat, kohevat lund sihi laiuses ja kaugusesse uppuvaid metsa raidsihti otsi enda eel ja seljataga. Märkan suuri, sügavaid jälgi kohevas lumes. . . Jäljed, jäljed. . . Mõtisklen: tuleb tuul ja kustutab paari minuti jooksul mu jäljed; tuleb kevad lilledega ja ei keegi või üelda, et siin kõndis kord talvel inimlaps, ning imestas suurt-sugust metsa vanglat; ei keegi aima, kuis hing oli üksinda ja otsis oma Jumalat. . .

Ah, kui kõik jäljed, mida tallatakse meie südame põldudele ja hinge aasadele, nii kergesti kustuks, unustusehõlma vaoks, kui need, mida jätan metsa raidsihile — olles üksi — otsides enda olemasolule vastust!..

Rohtlaantes.

Prantsuse kirjanik **H. R. Rosny** vanem.

„Olin kaksikümmendüks aastat vana,“ jutustas Latourne, „kui mu onu Ambroise mulle esitas oma eestkostjalõpparve. Onu Ambroises oli äriline vaim. Ta nülis mul elusalt naha. Ta lõpparve, mis koosnes peaaegu ainult kooptiitest, tegi mu kerjuseks.“

„Sulle ei jää ainustki sou'd,“ lõpetas ta kõneluse minuga, „ümberpöörnud, sa võlgned mu le veel 600 franki. Nii umbes käis minu käsi, kui olin sinu vanaduses.“

„Kas varastas sind ka eestkostja?“ küsisin osavõtlikult.

„Sa teotad mu ausat nime,“ kisendas onu Ambroise, „ja kaotad sel silmapilgul terve päranduse. Nimetan seda vähetöotavaks elualguseks.“

Vahetasime veel mitmesuguseid armastusväärseid jämedusi selles headuses ning lahkusime siis.

Järgmisel hommikul leidsin end tänavalt. Siis mõtlesin teisele onule. See elas Argentiinias, kus kasvatas härgi, lehma- ja hobuseid. Otsustasin välja rännata. Mõne ehte ja mu kulduuri eest saadud rahaga sain katta kulud ülesõidu eest veolaeval. Ja nii astusin ühel ilusal päeval rohtlaantesse, kus mu onu Amable oli asunud elama.

Ta vastuvõtt ei olnud ebasõbralik. „Beefsteake ja kotlette on siin külluses,“ ütles ta, „ja kui elad õiglaselt, ei ole võimatu, et kogud enesele väikese varanduse.“

Ta kinkis mulle oma usalduse ning andis mu hooleks järeleaatuse laialdase stancia üle, mida lahutas kõrb ta teistest mõisatest. Elasin seal koos metsinimeste ja poolmetsikutega, see tähendab, punanahkade, mestiitside ja mõne valgega, kes olid pealegi hirmus jämedad.

Pidime hoolt kandma 3000 härja, 2000 hobuse ja 10.000 oina eest ning neid valvama.

Mu meeste hulgas oli mestiits nimega Louis Colorado. Ühel päeval sai ta suplusel krambi, pidi uppuma. Ujun nagu krokodill. Tõmbasin välkkiirelt nahkülíkonna seljast ja saapad jalast ning hüppasin mehele järele. Tugevast voolust hoolimata õnnestus mul teda päästa. — Kui Colorado jälle jalul seisis, haaras ta antiik kombe järele mu põlvede ümbert kinni ja seletas mulle kirglikult:

„Kui sind ialgi varitseb vaenlane, härra,

tarvitsed anda mulle ainult märku!“ Ja ta näitas mulle oma noa pidet.

Ma ei hoolinud tookord neist sõnadest. Kuid sellest tunnist pealenäitas mulle mees igal juhusel piiritut tänumeelt. Ta järgnes mulle igalepoole, ta truudus oli diskreet ja ometi alati valvel. Lõpuks ei saanud ma temata enam läbi.

Möödus aeg. Neli aastat olin elanud rohtlaantes, kui mind erilised asjaolud viisid ühel päeval Alvarez Azevedo stanciale. See reis sai mu saatuseks. Senjor Alvarez võttis mind mu onu Amable'i auks suure lahkusega vastu. Elasin kaheksa päeva ta perekonnas. Ükski selle perekonna liikmetest ei pakkunud mulle huvi peale Bianca, kes oli Azevedo vanem tütar. Kui naised Ladina-Ameerikas on ilusad, on nende ilu sädelev. Täiuslik harmoonia tõstab nende veetlust. Vaevalt olid kaheksa päeva möödunud, kui mu süda seisis lausa leekides. Viivitasin ärasõiduga ja mõistsin varsti, et olin parandamatult armuhaige.

Avaldasin oma tundeid donna Biancale ja ta võttis need armulikult vastu; ta lubas mulle, et kõnelen ta isaga.

Don Alvarez kuulab mind rahulikult ja vastas siis:

„Mu tütar saab vürstliku kaasavara. Ja mis toote teie abiellu?“ Pidin tunnistama, et mul sellest ei olnud aimdustki, kõik olevat mu onu Amable'ist.

„Siis küsige oma onult,“ otsustas Bianca isa, „küll siis edasi näeme!“

* * *

Otsisin onu Amable'i üles. See sai aga pahaseks. „See üldkasu osa, mille sa saad minu tahtmisel, on umbes 20.000 peso't“, seletas ta, „minugipärast võib su aastane sissetulek veelgi kõrgendatud saada. Kuid sellega lõpeb mu heldus. Ma ei kuulu nende hulka, kes kingivad juba eluajal oma viimase sargi seljast. Vaata ise, kuidas edasi jõuad!“

Must meeleheide haaras mind. Donna Bianca pilt järgnes mulle, kuhu pöörasin ialgi sammud. Läksin silmanähtavalt kõhnaks, silmad olid sügaval koobastes.

Louis Colorado näis olevat sama kurb nagu mina. Ta järgnes mulle nagu vari. Vahetevahel päris ta minult: „Ütle mulle, mis pean tegema, härra!“ — „Seal ei ole midagi teha,“ vastasin, igakord rõhutumatult.

Ta heitis mulle imelise pilgu ning vajus endisse vaikusse.

Võtsin ette kõige metsikumaid luusimisi, kuni jäin ühel päeval väsimusest ja ärevusest haigeks ning voodi pidin heitma. Colorado valvas väsimatult mu voodi ääres. Aegajalt pomises ta arusaamatuid sõnu läbi hammaste.

Hommikuti kanti mind harilikult terrasile. Lebasin seal sinakas, niiskes varjus ja unistasin raskemeelselt. Täielik üksindus oli osaliselt süüdi selles, et lõpuks sain kannatada neurasteeniat kõige halvemal kujul. Olin jõudnud nii kaugele, et igatseisin surma.

* * *

Ühel hommikul, kui jälle niiviisi lebasin, silmad tardunult laial lagendikul minu ees, taga kiusatud piinavatest piltidest, mille keskuses seisis donna Bianca sädelev kuju — ilmus äkki mu ette Colorado. Tõstsin pea ja nägin, et ta oli higinine ning ta vaatles mind imeliselt pehme ilnega oma loomasilmades.

„Kust sa tuled?“ küsisin rahutult.

„Tegin sõidu läbi kõrbe,“ vastas ta. Siis

langetas ta pea, pööras silmad ära ja koheles:

„On juhtunud õnnetus, härra. Su onu kukkus hobuselt ja murdis kaela.“

Mind väristas külma õuduse tunne. „Louis,“ karjatasin ma, „sina olid see!“

Aeglase liigutusega tõstis Colorado olad. Irooniline naeratus libises ta huulte üle. „See oli saatuse, härra! Hobune läks peruks . . . kolm tunnistajat oli juures . . .“

„Sina olid see!“ kordasin mä õudusega. Ta naeratas ikka veel: „Selleks puuduvad taevad ja maailmas tõendused!“

* * *

Latourne vaikis vaikis silmapilgu. Siis jatkas ta:

„Elasin tookord läbi õudse aja, mind piinasid kõige hirksamad südametunnistuse piinad. Sealjuures on tõsi, et mu onu kukkus hobuselt . . . kolme tunnistaja juuresolekul . . . ning tõepoolest puudub igasugune tõendus kuriteoks . . . Õudne on pime truudus vahetevahel oma mõjuga...“

„Kuid teie abiellusite donna Biancaga?“ pärisin mina.

„Ja mis oleksite teie minu asemel teinud?“

Uuele aastale.

Leili Vaaldemägi.

Uus aasta, uus aasta laulda tahaks sinule, hõisata tahaks sinule — aga puudub tuli hinges, mis kõlama paneks hinge keeled! Ei suuda anda keeltele kõla külmad, tardunud elektrituled ega kivimüürid! Nende hulgas vaibub igavesti mu hinge keelte kõla! Kõik on siin külm, kõik on tehtud, kõik hiilgab kassikullana. Ah uus aasta! Anna mulle hetkekski kohav mets või tormis metsikult üle välja tuhisev luuni, anna

mulle lage väli sätendava lumega ja tema üle kiirgava tähtedega — siis laulan sulle laulu pika, pika ja kauni! Kuid sa ei'anna — ja vaikin Vaikin seni, kuni pole ma veel ise muutunud võllikeseks masinate rägastikus! Seni ei saa ma sulle laulda laulu nende hulgas! Ei või ju siin laulda laulu avarustest ja vabadustest! Ei oska ma veel laulda raudse võllikese kärisevat laulu. Sellepärast siis, uus aasta, võtan vastu sind vaikides!

Uurijad.

Ed. Vöhrmann.

*Nemad käivad kõrgel tornis
ikka asjata,
uurivad seal kuud ja tähti
pikasilmaga.*

*Aga mina uurin päikest
torni jala all;
uurin teda kui professor
öösel pimedal.*

*Tulevalgel aknast vaatab
minu päikene:
tornivaahi noor ja ilus
väike tütreke.*

Juhus.

Austria kirjanik **Käthe** parunitar **Kürschner**.

Paul Schenk oli halvas tujus koju tulnud. Äri ei läinud nagu soovlik ja äriteenijatega oli pahandusi. Nii astus ta teretamata mõnusesse härratuppa, istus raskelt tugitooli kamina ääres ja süvenes õhtulehte. Oma ilusale, väikesele prouale ei kinkinud ta pilkugi. Kuhu pidi ta jätma pahaneele, kui mitte koju?

Proua Mia, kes oli poolenisti tõusnud, et tuua sisse hoolikalt ettevalmistatud tee, istus toolile tagasi. Sarnast ülespidamist ei tarvitsenud ta enesele pakkuda lasta. Ta otsustas vaikida. Kuid veerandtunnilise vaikuse järele oli ta enesevalitsus lõpul. Emme-kuu mõlemad märkasid, oli tüli valmis. Üks sõna järgnes teisele ja Mia kargas lõpuks vihaseks üles.

„Ma rumal hani,“ hüüdis ta, „istun ja ootan sind! Jätsin oma kena bridgepartii istuma ja see on tänu! Nüüd lähen aga tööpoolest!“

Mia ruttas oma tupp, tõmbas kasuka selga, pani kübara pähe ja oligi tänaval. Väljas sadas lund. Väikesed, valged helbed varisesid alla, sulasid ja muutusid tänaval määrdinud, mustaks seguks. Mia kaalus. Kuhu pidi ta minema. Bridge'ks oli juba hilja. Ta südames möllas pahameel tänamatu Pauli vastu. Kuidas oleks, kui ta teeks Peeter Rollile ammulubatud külaskäigu? Sellele truule, armastavale Peetrile, kes talle oli kinnitanud veel kahe päeva eest, et ootab teda kogu nädala igal õhtupoolel omas mugavas poissmehe korteris. Olevat tõeline häbi, et proua Mia veel ei olevat näinud ta Prantsuse pistandite kogu. Kord pidavat ta siiski tulema. Mia tegi otsuse nüüd. Taksiauto viis ta mõne minutiga maja ette, milles elas Roll.

Naeratades ulatas ta säravale Peetrile käe suudluseks. Varsti istus ta laial sohvale, ees aurav tee, värskes suus lõhnav sigarett. „Kui teie teaksite“, ütles ta, „mis asjaolule võlgnete mu külaskäigu!“ — „Teie lõpuks ometi ärrganud armastusele minu vastu, muidugi. . .“ ütles Peeter uhkelt. „Oh, ei, mis puutub armastusse, olen vähe õppinud selle vähese jälle unustanud! Hoopis

muule!“ Ja naerdes jutustas ta Paulist, ta tujudest ja, muide tähtsusetust, abielu tülist.

Peeter taandus imestanult, haavatult: Ta oli olnud veendunud, et armastus selle naise siia oli ajanud ja nüüd jutustas ta avameelselt, et otsis ta juures ainult ulualust tegevusetu tunni jaoks! Jutustas talle, et ta, põgenedes halvatujulise abikaasa eest, oli tulnud tema juure! Peeter neelas alla kibedad sõnad, mis tungisid ta keelele. Kuid ta otsustas valmistada omakord proua Miale pettumuse, kui see ehk ootas hädaldavaid palveid ja kuumi armastussõnu.

Nii istusid nad nagu kaks head seltsimeest vastamisi ja vestlesid ühistest tuttavatest, teatrist ja lõbustustest. Ka toredate Prantsuse pistandite vaatlemine võttis aega. Oligi proua Mia ehk külaskäiku teisiti kujutlenud, ei lasknud ta seda siiski märgata. Alles kahe tunni pärast jättis ta jumalaga.

„Täna südamest, Peeter, meeldivate tundide eest.“

Aupaklikult suudles Peeter väikest kätt ja saatis Mia sügava kummardusega uksest välja. Oli ta pettunud või mitte? Ta ei oleks ehk seda isegi öelda võinud. Igatahes võttis ta nõuks, et on Pauli vastu väga armastusväärne. Veidi oli ta siiski kätte maksnud selle külaskäiguga lövi koopas. Mis oleks võinud seal juhtuda! Nüüd läks ta lühikese tee jalä koju ja jõudis värskena ja roosilisena pärale.

„Kus on härra?“ küsis ta tüdrukult.

„Läks kohe armulise proua järele välja.“

Nagu kahe tunni eest istus ta härratuppa ja ootas. Pauli tugitoolil lebasid öökuub ja toakingad, hõbekannus sumises tasa tee. Lõpuks tuli Paul, värsk ja heas tujus. Juba uksele kisendas ta: „Tere õhtut, armusam!“ — „Ometi viimaks, kallis!“

Paul suudles oma proua roosilist ninaotsa. „Kui mõnus on kodus!“ ohkas ta vaimustatult. — „Mis sa siis tegid?“ küsis Mia õrnalt. — „Mõtles ometi, kui astusin majast, tuli parajasti meie sõber Peeter Roll ümber nurga. Ta vedas mind klubisse, kus mängisin bridge'i nagu sinagi. . .“

Neli reedet.

Austria kirjanik **Jo Hanns Rösler.**

Erik armastas Emmat. Emma armastas Erikut.

Nad oleksid abiellunudki ja lugu oleks olnud lõpul.

Nüüd aga pidi Erik minema Ameerikasse. Kaheks aastaks.

Armastus kestab igavesti, aga kaks aastat on ju pikk aeg.

Ja nii sündis, et Emma ühel päeval ütles Ernale:

„Kas oled minu parim sõbranna, Erna?“

„Olen sinu parim sõbranna, Emma.“

„Siis pihin sulle midagi. Sa tead ju, et olen Erikuga kihlatud. Me vahetame ka veel kirju. Aga eilsest saadik armastan ma kedagi teist. Tema tahab minuga abielluda. Sellepärast kirjutasin Erikule lahkumisekirja. See peab olema. Ole nii hea ja viska see kiri minnes postikasti.“

See sündis ühel reedel, 16. veebruaril 1930. — —

Kaheksa päeva hiljem märkas Erna taskus kirja.

„Hull lugu, et unustasin,“ mõtles ta. „Kuid eks Erik saab veel küllalt varakult valu tunda. Istub üksipäi suures Ameerikas ja ei tea, mis meeleheitel teeb, kui kirja saab. Kas ei ole parem, kui ta seda alles koju tulles kuuleb?“

Erna mõtles ja mõtles. Tema armastas Erikut. Emma oli ta vabaks lasknud. Miks ei pidanud ta Erikule ise kirjutama? See oleks ju päris huvitav. Lihtsalt kirjavehetust jätkata Emma nime all ja Emma kirjaga. Kui Erik kord koju tuli, võidi temale ju ikka veel kõik ära seletada.

Nii sündiski.

Ja Erna kirjutas Erikule kirja.

„Armsam, sa tead, kui väga ma sinu kirju alati ootan. Paraku saan ma nad ikka õhtul, kui büroost koju tulen. Sellepärast tahtsin sind paluda, et sa oma kirjad parem saadaksid minu sõbrannale Ernale, kes meie büroomajas elab, nii et ma su kirjad juba päeval kätte saan. Sa mäletad ju veel Ernat. Tema on kasvanud väga ilusaks, ainult usun ma, et ta õnnelt armastab, ja kui ma ei eksi, oled sina, kallim, see, keda ta armastab. Kirjuta varsti. Tuhat suudlust!

Sinu ustav Emma.“

Lahkumisekirja rebis ta puruks.

See sündis reedel, 23. veebruaril 1930.—

Veerand aastat hiljem abiellus Emma. Oma uue peigmehega. Ja nad sõitsid pulmaõhtul välismaale. Erna asus Emma vanasse korterisse.

See sündis ühel reedel, 20. mail 1930.—

Ühel päeval tuli kiri.

„Armsam! Kui neid ridu loed, olen juba teel sinu juure. Hiljemalt reedel olen sinu juures ja kaelustan sind. Küll sa teed silmad, armsam!“

Igatsuses ja kärsituses sinu Erik.“

Erna silmitses neid ridu kokkudes.

Mis pidi nüüd sündima? Nüüd oli kõik otsas. Ja ta oli aastate jooksul enese juba nii pruudipõlve mõelnud, ootas Erikut kirju kärsitult, nagu oleksid need olnud temale määratud, ja vastas nendele oma õrnusega. Ja nüüd pidi see kõik olema otsas.

Äkki koputati uksele.

„Tulge tuppa!“

Keegi härra avas ukse. Tema käes olid punased roosid.

„Emma?“ naeris ta rõõmsasti.

Erna värises ja ei julenud silmi tõsta.

„Erik?“ sosistas ta tasa.

„Jah ja ei,“ ütles mees ja võttis tema ümbert kinni. „Sinu vana Erik ma ei ole. Aga ma olen see mees, kes sulle alati kirjutas ja kellele sina saatsid oma armsad sõnad. Sinu vana Erik võttis juba aasta tagasi Ameerikas naise ja tahtis sulle kirjutada lahkumisekirja. Aga mina takistasin seda, kuna mul sinust oli kahju ja kirjutasin nalja pärast sinule tema nimel edasi. Ajajooksul said sa mulle armsaks ja ikka armsamaks, kuni ma enam kannatada ei läbenud, ja nüüd tahaksin sinult küsida, kas sa tahad minu naiseks saada. Kas võid mulle andestada, Emma?“

„Minu nimi on Erna,“ ütles neiu ja ulatas talle oma huuled. „Oled mulle alati kirjas valenime ütelnud, armsam!“

Ja neist sai mees ja naine.

Pulmaõhtul küsis Erna veel kord:

„Millal tuli sulle õieti mõte minule tema nimel kirjutada?“

„See oli ühel reedel,“ vastas mees tasa. „Seda päeva ei unusta ma iialgi. See oli ühel reedel, 23. veebruaril 1930.“

Salavõrgud.

Austria kirjaniku **Otto Hermann'i** romaan.

5

„Jah, oleme kindlad, et pääseme koju, kuid . . .“

Ta ei väljendanud mõtet, vaid pani äkki käevarre Trenti ümber ja surus teisega selle pea oma juure alla. Siis surus ta onad huuled pikaks suudluseks Trenti suule.

„Nii!“ ütles ta, kui end lõpuks vallandas. „Lahkumiseks! Mul puudub ehk selleks hiljem juhus. Ja ärge mind unustage — ootan teid nii kaua, kui soovite.“

Siis kadus ta oma tupp.

Trent vaatas talle kaua ja kurvalt järele. Liliani toauks langes tuules kinni. Oli see sümbool? Oli saatus tõstnud sõrme, et näidata talle tulevikku? Trent uskus seda peaaegu ja ta süda muutus raskeks.

Üksteistkümmes peatikk.

T a g a s i t u l e k .

Elu New-Yorgis oli möödunud kahest inimesest, kes olid jäljetult kadunud temast ühel sügisööl. Cortlanti asi oli unustatud ja Trenti asja ei olnud New-Yorgi avalikkus tunnudki. Politsei ei armastanud, et tema ridades oleks seletamatuid mõistatusi ja veel vähem, et ajakirjandus tegutses nendega.

Stseen Bruno Frankk'i komöödiast

„Torm veeklaasis,“ mille esietendus oli hilju „Estonias.“ pr. dr. Rossi (E. Vilmer) ja ajakirjanik Franz (F. Moor).

Sellepärast äratas see Hudsoni metropolis leiget huvi, kui „Heraldi“ kirjasaatja teatas mõne tühikese reaga oma lehele Kingstonist Jamaikal, et Briti mereväealus kuudeviisi otsitud miss Lilian Cortlanti sinna on toonud. Daam olevat terve, kuid ei olevat tahtnud teha oma äraoleku kohta mingisuguseid märkusi. Ta olevat sõitnud järgmise aurikuga üle Havanna ja Key Westi Mianisse, et seal kohata oma onu, tuntud pankurit George Armstrongi, kes puhkavat praegu Floriida rannikul.

Teates ei nimetatud sõnagagi härrat, kelle seltskonnas oli olnud Lilian Cortlant. See sündis härra enese nõudel, kel oli olnud pikem kõnelus ajakirjanikuga varsti peale päralejõudmist Royal hotelli baari, mille kestel ta oskas viimasele selgeks teha, et parem oleks tema suhtes võimalikult vähe teatada New-Yorki. Ajakirjanik, kes haistis huvitavat lugu, täitis ohates soovi.

Lühike oli samuti telegramm, mille Trent saatis ülemusele New-Yorki. See koosnes ainult vähestest sõnadest:

„New-Yorgist eemalolekust saadik on see mu esimene juhus enesest teada anda. Pööran kõige kiiremal teel sinna tagasi.“

Teine telegramm läks ta pangale. Lühida kaalumise järele oli ta loobunud sellest, et palub ametiasutuselt raha tagasisõiduks ja tarvivate riiete muretsemiseks.

Liliani nägi ta ainult lühikest aega hotelli lugemistoas, enne Liliani ärasõitu Havannasse. Ameerika konsul oli Liliani päralejõudmisel kohe oma majja viinud. Nad kõnelesid lähemast tulevikust. Lilian jutustas, ta olevat kuulnud telegrafiteel New-Yorgist, et ta onu on Miamis ja ta kavatses sinna nädalaks jääda, et pääseda sõprade uudishimust, mis teeks ta elu esimesel ajal kaunis hapuks.

„Ja lord Dorset?“ küsis Trent. „Olete temast kah kuulnud?“

Liliani ilusa näo üle lendas vari.

„Ta ristleb kuskil Vahemerel,“ vastas ta, „Vansittarti purjekal. Nähtavasti on ta end lohutanud. Igatahes tegi ta mulle sellega meelega.“ Ta naeratus tuli tagasi. „Ja teie, Fred,“ jatkas ta, „mis teete teie?“

„Astun jälle endisesse kutsesse,“ vastas Trent. „Eeldades muidugi, et mind vastu võetakse,“ lisas ta veidi mõrudalt.

„Ja kui mitte?“

„Siis hakkab omal käel teiseks Sherlock Holmesiks.“

„See kestab vist mõni aeg, ennekui esimene abitarvitaja helistab teie Baker-Streeti korteri ukse taga,“ ütles Lilian pool naljatavalt, pool tõsiselt. „Mis peab seni saama?“

Trent võttis naeratades Liliani käe ja silitas seda õrnalt.

„Esimene abitarvitaja on juba siin,“ vastas Trent enesele näidates. „Tal on küllalt pangakontol, et võib mulle maksta. Teist ma vastu ei võta.“

„Siiski,“ hüüdis Lilian ägedalt. „Teie peate. Ta seisab teie ees: see olen mina. See ei ole nali, Fred,“ jätkas ta tõsisemalt. „Kamul on huvi teada saada, kes on väljapressijad, kes mu riisusid. Pealegi peab mu mandaat olema sillaks meie mõlema vahel,“ lisas ta tasasemalt. „Kas tahate mind vastu võtta?“

„Heameelega,“ vastas Trent ja tõstis ta käe huulte juure. „Teie ja minu asi langevad ühte. Üks on teie teisest.“

„Ja honorar?“ küsis Lilian kelmika asjalikkusega. „Ärge liig kallis olge; sest kes teab, mis vahepeal on juhtunud mu rahaga.“

„Honorar?“ kordas Trent naeratades. „Tulen talle järele, kui mul on edu. Vahepeal . . .“ ta vaatas kiirelt ringi, kas tuba on tühi, „vahepeal nõuan ainult väikest eeltasu.“

Lilian ei pannud vastu. See kestis peaaegu minuti, siis arvas Lilian samme kuulvat ja vabastas enese.

„Nii siis, teatage mulle kaks korda nädalas, kuidas mu asjaga on lugu,“ ütles ta kõvasti. „ja kui tulen New-Yorki tagasi, teatan sellest teile. Seniks jätkub eeltasust.“

* * *

Ainult vähesed isikud teadsid New-Yorgi politseivalitsuses, mida tähendas Trenti pikk eemalolek ja need vähesed vaikisid ülemuse käsul. Üldiselt oletati, et Trent viibib ametliku ülesande täitmisel. See ei olnud haruldus ja tihti jäid sarnase ülesande saanud ametnikud kuudeviisi teenistusest eemale. Igapäise asjaajamise närvilises rutus märgati vaevalt Trenti eemaloleku kestust.

Kui Trent ilmus päeval peale tagasitulekut ametisse, tervitati teda igalpool seltsimehelikult, andmata asjale siiski erilist tähtsust. Klaps õlale, saadetud sõnadest „Hallo, old boy! Jälle tagasi!“ See oli kõik.

Soojema vastuvõtu valmistas talle ta noor sõber ja abiline Jim Donald, New-Yorgi salapolitseinikkude kõige noorem liige. Ta

Kujur F. Sannamehe valmistatud meie tuntuima kirjaniku Eduard Vilde büst.

jällenägemise rõõmuga segunes suur hulk muret. Ta külvas Trenti küsimustega üle, see aga piirdus oma elamuste lühikese jutustusega suurtes joontes. „Muu järgneb hiljem,“ lisas ta. „Peaaegu teretama meie kõrgeid härrasid.“

Nooremehe ilus nägu võttis väga tõsise ilme.

„Ülemus on juba küsinud sinu järele,“ ütles ta, „Kuid Wilkinson palub esiteks enese juure tulla.“

Viis minutit hiljem raputas Trent oma otsekohe ülema, inspektor Wilkinsoni kätt. See oli Trentist alati palju lugu pidanud, kes politseikaptenina seisis politseinikkude seas kõrgel astmel. See oli pigemini sõprusvahekord, mis neid ühendas, kui ülema ja alama ametniku suhe. Sellepärast puutus Trentile silma, et südameikkus, millega Wilkinson teda teretas, oli mitu pügalat külmem endisest sarnastel puhkudel ja et selles oli midagi sunnitut.

Peale sissejuhatavate sõnade alustas Trent ametlikku juttu, eriti asjadest, mis tal olid peajasjalikult südames. Inspektor Wilkinson ei osutunud erilisel jutukaks.

„Uimastavate mürkide lugu?“ ütles ta, kui Trent päris ametiaja järele, mis ta sun-

nitud eemaloleku ajal oli seisnud inspektor Wilkinsoni hoole all. „O'Hara võttis selle enese peale, siis Flatcher ja Margnart. Praegu on ta inspektor Cumminsi käes, kes töötab ta kallal oma meestega.“

„Kui kaugemale on jõutud?“ küsis Trent huvitatult. „Otsisin kohe eile peale päralejõudmist „Herald-Times“'i arhiivi numbrid sellest ajast läbi, kuid ei leidnud palju. Peale tavalikkude lõoklausete muidugi: kasvav kuritegevus, uimastavate mürkide kaudu tekkinud kurbinängude kuhjumine, hädaoht rahvatervisele jne. Nähtavasti on lugu vahepeal paisunud veel suuremaks.“

Inspektor Wilkinson noogutas, siis kehtas ta õlgu. „Meie ei tea ise palju rohkem,“ ütles ta. „Kõigis olulistest asjades seisame ikka veel mõistatuse ees. Kas ei tahaks teie nüüd oma elust jutustada Fred? Usun, et võlgnete mulle seletust — kui ülemusele ja sõbrale.“

„Heameelega,“ vastas Trent ja võttis taskust kirjutuse. „Kuid enne veel üks küsimus: Mis saite teada preili Cortlanti riisumise kohta? Kas olete väljapressijate jälil?“

Inspektor Wilkinson heitis Trentile pika, uuriva pilgu.

„Asi on aktide juure pandud,“ vastas ta. „Ülemus on hakanud kahtlema loo usutavuses. Ma ei jaganud alul seda kahtlust, vähemalt mitte täielikult, kuid siis sündis asju, mis mind ometi tegid kahtlaseks.“

„Missuguseid asju?“ küsis Trent kiirelt, kuigi mitte erilisel imestanult.

Inspektor Wilkinson viivitas ja vaatas kirjutusele, mida Trent hoidis ikka veel käes. „Kas tohin, enne kui vastan, lugeda teie teadet?“ küsis ta. „Oletan, et paber on samane.“

Trent ulatas sõnatult inspektorile kirjutuse. See luges koondatud tähelepanuga. Ta nägu ei avaldanud ta mõtteid, kuid lõpuks selgus see nähtavalt.

„Üks küsimus, Fred,“ ütles ta siis. „Südametunnistuse küsimus. Kas olete valmis kinnitama ametivandega, mis siin olete kirjutanud?“

„Endastmõistetavalt,“ vastas Trent lühidalt. „Sõna sõnalt. Mispärast kahtlete?“

Inspektor Wilkinson kratsis sinakat lõuga. Ta oli nähtavasti kahevahel. „Õigupoolest ei tohi ma ülemusele ette jõuda,“ ütles ta, „kuid teen seda oma vastutusel; et teil oleks juhus ette valmistada küsimustele, mis asetab teile ülemus.“

„Avaldage selgelt, Jack,“ hüüdis Trent kärsitult. „Teie mind ei üllata; et mu vastu

oli sihitud intriig, seda olen juba mõelnud.“

„See kergendab asja,“ tähendas inspektor. „Põhjused, miks ma kahtlesin, on lühidalt järgmised: Esiteks, politseinik, kes patrulleerib West Streeti allosas, ütles, et on teid näinud minevat teataval õhtul umbes kell 10 tumedasse kõrvaltänavasse United Fruit Company dokkide kõrval. Ta olevat teid selgelt ära tundnud. Teie vile peale olevat lähenenud suur, väga kiire mootorpaat. Siis olevat ta oma teed jatkanud ja nägi seal juures kõrvaltänavas elegantset autot, milles istus daam; hiljem tehti selgeks, et see oli preili Cortlanti auto. Nii teie kui daam ei olevat enam nähtavale tulnud.“

Trent noogutas. „Tõsi,“ ütles ta. „Mu teade annab teile seletuse, kuid ma ei vilistanud mootorpaadile, vaid veepolitsei vahilaevale. Sarnast ei möödunud. Mootorpaat puutus ka mulle silma oma suuruse ja kiirusega ja ma tahtsin teda lähemalt vaadata.“

„See on arusaadav,“ seletas inspektor. „Ma ei oleks asja ka mitte tähtsaks pidanud. Alles edaspidine asjade arenemine tegi ta tähtsaks. Teie jaoks: Preili Cortlanti toaneitsi andis vande all iseäraliku tunnistuse, nimelt, et ta õöl enne perenaise riisumist selle käsul oli pidanud viima tähelepanu äratamata kaks pakki, mis olnud määratud weekendväljasõiduks, kõrvaltänaval ootavasse autosse. Selles autos olevat istunud teie. Teie olevat preili Cortlanti tihti kohanud ja teie vahel olevat olnud mingisugune salajane kokkulepe. Preili Cortlant olevat annud talle valju käsu vaikida neist ja toaneitsi tunnistas alles kõik, kui võtsime ta pihtide vahele, sest tahtsime teada, kuhu olid jäänud pakid.“

„Valetatud ja luuletatud esimesest sõnast viimaseini,“ vastas Trent ägedalt. „Kus on see prantslanna?“

„Ta on vahepeal lahti lastud,“ vastas inspektor, „teda ei vajatud ja ta sõitis kodumaale.“

„Ah, siis on kerge vaelevannet anda,“ tähendas Trent. „Juba mõnisada dollarit võisid selleks kaasa mõjuda. Öppisin preili Cortlanti tundma, kui tal läinud aastal varastati auto ja olen sellepärast temaga kaks korda kõnelenud, umbes kümme minutit kumbki kord. See on kõik.“

„Ja kolmas punkt,“ jatkas ta vähe aja pärast. „Näen, et teil veel midagi on südames.“

„Kolmas punkt,“ vastas Wilkinson aeg-

laselt, „kolmas punkt on pildid, mis saadeti meile hiljuti anonüümselt majja. See oli suurim häbematus. Ülem sattus vihaosse. Kes on teinud ülesvõtted ja milleks?“

Trent, kes ka seekord ei ilmutanud üllatust, jutustas inspektorile kõik, mis teadis ja arvas saladuslikust fotografist. „Esmärk on selge,“ lõpetas ta. „Teie jutustasite ju praegu ise, kuidas pildid siin mõjusid. Mida kujutavad ülesvõtted?“ jatkas ta huvitatult.

„Neid on neli,“ vastas Wilkinson. „Üks kujutab maastikku väikese sadama ja purjekaga. Tagaplaanil on kena maja palmigrupiga. Teised on detailülesvõtted, teie preili Cortlantia maja verandal puhketoolides ja einel, Ühel pildil hoiab noor daam teie käsi. Teie elul ei näi viga olevat olnud.“ Wilkinson vaatas nooremale mehele uudishimuliselt otsa nagu oodates seletust selle punkti üle. Kuid Trent jäi tummaks. Ta kergenduseks vabastas telefoni helin ta vastusest. Wilkinson võttis kuuldetoru.

„Ülemus on saanud teada, et olete juba kodus ja tahab teiega kõnelda,“ ütles ta. „Lähem alul ükski ta juure, annan talle teie teate ja teatan, mis teil muidu on öelda. Muidu satute riidu ja asi on mokas. Oodake mõned minutid. Kutsun teid, kui olen nii kaugel.“

Mõnest minutist sai pool tundi, mille Trent veetis kasvavas kärsituses. Kui ta siis astus ülema ette, nägi ta, et selle ja Wilkinsoni vaheline kõnelus oli olnud elav. Mõlemate juures oli selgelt näha järelmõju. Wilkinsoni nägu oli tugevasti punane ja ta näris huuli, millest järeldas Trent, et kõnelus, mille sisu ta võis aimata, ei olnud rahuldanud Wilkinsoni. Ka lühike peanoogutus, mille sai Trent, ei tähendanud head. Ülema hää, kes alustas jutuaajamise, kõlas üksluiselt ja rasvaselt nagu alati, kuid tas puudus see heasüdamlikkus, mida Baldwin heameelega üles näitas ametnikkude vastu.

„Lugesin teie teadet, mister Trent,“ algas ta, „ja kuulsin, mis seletusi teie muidu veel andsite inspektor Wilkinsonile oma — hm — iseäraliku kadumise ja kuid kestnud teenistusest eemaloleku üle. Nüüd on mul tähtis teada, kuidas tahate tõendada oma seletusi, mis olulistest punktides lahku lähevad mitmesugustest teadetest, mis meie oleme saanud.“

„Toaneitsi tunnistus on alatu vale,“ vastas Trent teravalt. „Seletasin juba inspektor Wilkinsonile, et tahan nendega tõendada oma teadet.“

Louis Burlandt,

Eestimaal elav saksa luuletaja, saab 5. märtsil Tallinnas 50 aastat vanaks. Tema sulest on siiani ilmunud „Fragmente des Lebens,“ „Aufrichtigkeiten“ ja „Alltäglichen.“ Tema kõige uuem teos „Träume der Seele,“ millest mullu mõned katked „Romaanis“ avaldasime, ilmus Berliinis Oscar Engeli kirjastusel. Need on väikesed tundlikud asjad peenelt ja õrnalt inimeselt, kes rändab Peeter Altenburgi järgel. Luuletajat iseloomustab saksa luuletaja Hugo Salus ühes ta raamatu eessõnas: „Tema raamatute peamotiiv on igatsus kooskõla, iluduse ja maailmarahu, igatsus tõsise inimese järele; sest luuletaja tähendab inimene olla.“ Ja Bruno Frank kirjutab: „Juba hädatarviliku ja kirglike poolehoidu vahetuse, mis teda Peter Altenburgiga seob, on hea legitimatsioon, sest nõnda austada ja armastada teab ainult inimene, kes ise väärrib austust ning armastust.“ Soovime juubilarile veel palju ilusaid ja õnnelikke päevi.

„Hindan muidugi teie ametivannet kõrgemalt kui väikse prantslanna tunnustust,“ jatkas ülem segamatult, kuid paljutundeline paber — Wilkinson on teile jutustanud imelistest ülesvõtetest, mis meile saadeti — valgustundeline paber ei või valeda, ka mitte valemannet anda.“

„Pildid ei tähenda midagi,“ vastas Trent lühidalt. „Tegin kõik, et nii ruttu kui võimalik tagasi tulla ja ei ole aega raisanud. Ainult see on tähtis.“

„Olen selles veendumud,“ pomises ülem. „Siiski ei või ma võtta enesele vastutust teid kohe õigeks mõista, vaid pean asja ette panema distsiplinaarkohtule otsustamiseks ja see nõuab kahtlemata, et ainus tunnistaja, preili Cortlant, kiinnitab teie ütelsusi.“

„Protestin selle vastu kõige kindlamalt,“ hüüdis Trent ägedusega. „Preili Cortlanti ei tohi segada minu asjadesse.“

„Seda rohkem nõuan seda,“ vastas ülemus, samuti tõstetud häälel. Ta tõusis, ja kinnitas oma sõnu rusikahoobiga lauale.

Trent muutus kohe jälle rahulikuks. Ta oli ette näinud sarnast arengut ja oli selle vastu ette valmistatud. „Sel puhul,“ ütles ta aeglaselt, „sel puhul palun ma oma vastust.“

Ülem istus uuesti toolile. Ta varjas vaevalt oma kergendust.

„See lihtsustab asja,“ seletas ta. „Teie vabastus on vastu võetud.“

„Alates päevaga, kui New-Yorgist lahkusin, kui tohin paluda,“ lisas Trent lühidalt.

Inspektor Wilkinson tahtis vahele rääkida, kuid ülem tegi tõrjuva käeliigutuse.

„Ka selle võtan vastu,“ vastas ta naeratades, „kui tahate kinkida linnale mõne kuu palga.“

Trent jättis ülemaga lühidalt ja vormilikult jumalaga, Wilkinsoni vastu oli ta veidi südamlikum. Kui ta juba oli ukse juures, hüüdis ülem ta tagasi.

„Silmapilk, armas Trent,“ ütles ta, nüüd jälle endiselt võitval viisil. „Näen aruandes, et olete leidnud saarel materjali salakaitsejate vastu, mida peate väärtuslikuks. Palun, andke see mulle, ennekui lahkute majast.“

Trent ei suutnud varjata tagedat naeratust. „Kui selle sain, ei olnud enam teenistuses nagu teie praegu kinnitasite vormilikult,“ ütles ta. „Teie ei või seda nõuda, mister Baldwin.“

Kui Trent sules ukse enese järel, nägi ta veel, et ülem heitis Wilkinsonile pahase pilgu, mille üle ta muigas rahuldatult. Siis läks ta oma büroosse, et koristada oma kirjutuslauda. Ta ei olnud veel laua juures, kui Wilkinson talle järele ruttas.

„Kaaluge veel kord asja, Fred,“ tungis inspektor. „Teie ei taha ometi oma karjääri mängule panna. Otsiksin miss Cortlanti isiklikult üles ja asetaks talle ainult paar lihtsat küsimust. Tal ei oleks kindlasti selle vastu midagi.“

Trent jäi kindlaks. „Kahetsen, Jack,“ ütles ta. „Näen teie head tahet ja oskan seda hinnata, kuid preili Cortlanti ülekuulamine minu asjas, kuigi sünniks taktitundeliselt, on võimatu. Arge end vaevake, minu otsus on kõikumatu.“

Wilkinson mõistis seda ja valis uue kõneaine. „Siis andke mulle vähemalt oma

materjal. Teie ei või sellega midagi peale hakata.“

„Eksite,“ vastas Trent, „tahan sellega palju peale hakata.“ Siis seletas ta Wilkinsonile lühidalt oma kavatsusi. See kuulas suure huviga. Nad lahkusid südamliku käepigistusega.

„Palju õnne,“ ütles Wilkinson jumalaga-jätuks. „Jääge minuga ühendusse ja kui võin teile olla kasulik, määrake mu üle.“

Omas büroos leidis Trent oma sõbra Donaldi, kes seal murelikult edasi ja tagasi jalutas.

„Noh, kuidas oli?“ küsis ta kiirelt.

„Nagu arvasin,“ vastas Trent heatujuliselt. „Mind lasti lahti. Kuid tule siia, Jim, istu mu kõrvale ja ära jookse ringi nagu tünger puuris. Tahan sulle jutustada mitmesuguseid asju, mis sind huvitavad.“

Donald vaikis kaua ja mõtlikult, kui Trent lõpetas oma jutustuse. „Mul on palve sulle, Fred,“ ütles ta äkki. „Võin sulle olla ehk kasulik ja sinuta ma siia jääda ei taha.“

Trenti vastus oli, et surus oma noore sõbra mõlemad käed nii tugevasti kokku, et sellel tulid pisarad silma. Siis vaidles ta vastu. Donald ei tohtivat juba ena pärast mitte, kes seda ilalgi ei mõistaks, oma kindla koha vahetada ebakindla tulevikuga. Noor mees aga oli kangekaelne ja katsus Trenti teisele arvamisele viia, mis tal ei olnud raske, sest see ei võinud ettevõtteks paremat soovida, kui hoolika, intelligentse noore ametniku kaastööd. Ta lasi end aga veidi paluda ja kui mõistis, et Donald kindla otsuse oli teinud, andis ta järele.

Siis pistsid mõlemad pead kokku. Tund hiljem, kui Trent lahkus oma seniselt tegevuskohalt, olid nad loonud uue ühenduse, saatuse ühenduse, mis pidi otsustavalt mõjutama nende tulevikku.

Kaksteistkümmes peatükk.

U u s f i r m a .

Vanasõna, et esimesed sammud on kõige raskemad, maksab kindlasti ka uute äriettevõtete suhtes. Iga sarnase ettevõtte asutaja teab, kui palju aega, raha ja vaeva nõuab aинуüksi büroosisesead.

See oli suure ärimaja ehitaja Armstrongi panga vastu, kel oli nupukas pea ja arusaamist meie kiire aja tarviduste jaoks, viinud mõttele muetseda New-Yorgi edasipüüdlikule äriilmale valmis büroosiseseadid telefoniühenduse ja kirjutusmasina-

tega. Kui keegi üüris hommikul sarnase büroo, võis ta juba lõuna ajal alata oma äritegevust.

See oli veider publik, mis kogus majas, enamasti noored inimesed uute julgete mõtetega. Seal võidi üürida büroosid nädalateks, jah, isegi päevadeks ja selle tõttu vahetusid üürikuud kiirelt. Pilkajad, kes nimetasid maja Nassan Streetil büroohotelliks, olid ehk õiguses.

Selle äri ühel klaasuksel seisis ühel päeval valmis lakktähtedega:

Trent & Donald.

Oigusteadusline abi rasketel puhkudel

Diskreetsed järeleuurimused.

Klaasuks juhtis hõredalt sisseseatud vastuvõtteruumi. Selle kõrval oli veidi suurem, paremini sisseseatud ruum juhataja jaoks, kuhu viis uks, millel seisis „Privat“. Donald oli võtnud enese peale uue firma sisseseadmise ettevalmistused. Kui Trent esimest korda astus oma uutesse bürooruumidesse, leidis ta need täitsa valmis eest. Isegi büroopersonaal oli juba olemas. Esimeses ruumis istus noormees heledate silmade ja kiirete liigutustega, kes kirjutusmasina ja telefoni oli oma hooleks võtnud.

Trent vaatas ringi ja tutvus Johnnyga.

„Väga kena,“ ütles ta oma noorele sõbrale, istudes kirjutustooli. „Nagu näen, on kõik olemas: kirjutuspaber, kirjutustarbed, riulid ja kapid. Kuid küsimus on, kas iialgi vajame neid asju.“

„Mis tahad sa muud teha?“

„Mu armas Donald,“ vastas Trent naeratades, „meie jagame vist noorte arstide ja advokaatide saatust, kes ootavad igatsevalt esimesi ohvreid. Kuid meil ei ole igatsust. Iga abitarvitaja juhiks meid meie õigest ülesandest kõrvale. See aga on väljaspool bürood.“

„Milleks sa ta siis üürisid?“

„Tunnen inimesi“, vastas Trent lõbusalt, „kes tõendavad, et magavad ainult kirjutuslaua läheduses suurepäraselt. See on meile tähtis, sest saame tõelisteks ööliblikateks.“

„Kas ei annaks sa lõpuks ometi lähemat seletust?“ küsis Donald pahaselt. „Ootan juba kolm päeva.“

„Andesta“, vastas Trent tõsiselt saades ja pani käe rahustavalt noore mehe õlale, „kuid mul oli viimastel päevadel palju tegemist. Ära unusta, et elasin kolm kuud maailmast eemal. Kõige esiteks loe see siin läbi. See avab su silmad mitme asja kohta.“

Trent pistis käe rinnatasku, tõi sealt ümbriku esile, mis sisaldas mõned poognad täiskirjutatud paberit ja ulatas need Donaldile.

See oli vaese hullumeelse pärandus saarelt. Noor mees luges kirjutust pingutatud tähelepanuga. Raputas seal juures mitu korda pead.

„Uskumatu“, pomises ta, kui oli jõudnud lõpuni.

„Sugugi mitte“, vastas Trent. „Uskumata on ainult, et siin keegi mõttele ei ole tulnud oletada salgas, kes hävitas alkoholitranspordid, uimastavate mürkidega kaubitsejaid. Et need on pealegi inimesed, kes riisusid preili Cortlanti, ei võidud siin teada. Selle vahel on niidid, mis peame avastama.“

„Väga kenasti mõeldud,“ tähendas Donald irooniliselt, „kuid kuidas tahad neid leida?“

„Kas oled iialgi katsunud vanutatud lõngakera harutada?“ oli Trenti vastus. „Kui sa ei ole osav, kised sa igalt poolt ja teed asja veel keerulisemaks. Seda tegi seni politsei. Targad inimesed otsivad lõngaotsa ja kui oled lugenud Seldoni lugu tähelepanuga, panid ehk tähele, et ta annab meile sarnase lahtise lõngaotsa. Ta kõneleb ühest Slingist, kellelt ta kapten sai juhatusi.“

„Muidugi võetud nimi“, katkestas Donald. „Sellega ei ole palju peale alata.“

„Üsna õige, ka mitte „ülemusega“, keda kapten on tihti nimetanud kõneluses tüüri-mehega ja kes nähtavasti oli salga pea. Kuid Seldon kuulis ka, et mõlemad kord kõnelid ühest naisest, nimega Colleen, kes näib olevat mänginud salgas tähtsat osa. Kapten on teda mitmeti kohtanud Slingi seltsis. Ta olevat peale Slingi ainus, kes tundvat ülemust isiklikult, jutustas ta tüüri-mehele. Ka koha üle, kus ta kohtas Slingi ja Colleeni, teeb ta märkmeid: see oli öölokaalis all-linnas. Ta olevat sääal alaline külaline.“

„Öölokaale leidub all-linnas nagu liivateri mererannal,“ tähendas Donald.

„Õigus“, vastas Trent, kuid seal ei ole palju tüdrukuid, kelle nimi on Colleen. Nimi on haruldane ja näitab, et kandja on iirlane. Võime teha kõiksugu järeldusi sellest tõsi-asjast ühenduses teiste toetuspunktidega, nagu ütleks meister Sherlock Holmes. Colleen külastab ühte öölokaali all-linnas, mis kõik on kahtlase iseloomuga, ta on siis pool ilma daam ja kindlasti ilus, sest inetu isik ei etendaks sarnastes ringkondades mingisugust osa. Ta Iiri päritolu selgitab meile ta ilu tüüpi. Tumedad juuksed, kahvatu nägu, sinised, mustade kulmudega silmad. Seal on ta isiku kirjeldus.“

„Suurepärase,“ tähendas Donald irooniliselt. „Sherlock Holmes ei oleks võinud teha seda paremini.“

„Võib olla, mu armas Watson, ja seekord, usun ma, ei ole ta eksinud. Igatahes on see signalement, mille järele hakkame otsima all-linna öölokaalides, ja kui asja alustavad kaks nii osavat hagijat, nagu oleme meie, peaks pagan lahti olema, kui meie ei leia Colleenit. Eeldades muidugi, et Seldoni andmed on usaldavad.“

„See võib võimalik olla“, pomises Donald mõtlikult. „Kerge ülesanne see ei ole.“

„Oleme sooritanud raskemaid,“ vastas Trent. „Arvatavasti peame ohverdama tükiks ajaks oma ennelõunase une ja see ei ole ilule kasulik. Selle eest kuuluvad aga päevad meile.“

„Kui meie juure aga eksib abitarvitaja,“ tähendas Donald.

„Ma ei pea seda tõenäoliseks,“ seletas Trent. „Ükski inimene ei tea meie uue firma olemasolust, peale Wilkinsoni, ja et meie naabrid meile kohe annaks ülesandeid, ei näi tõenäolik. Ei, mu armas Jimmy, meie jääme vist üksi.“

Jõud, mis juhivad inimlikku saatust, näivad sarnaseid ennustusi pidavat väljakutseks. Kuna Trent kindlasti eitas võimalust, et nende juure ilmub abitarvitaja, oli see juba teel. Vaevalt oli Trent öelnud viimased sõnad, kui jooksupoiss avas ukse.

„Gentleman soovib teiega rääkida, sir,“ kuulutas ta ja ulatas Trentile kaardi. See luges sellel nime

Robert Armstrong.

„Mis see meilt tahab,“ pomises Trent. Poisile ütles ta valjusti: „Juhatage härra sisse.“

Neljasteistkümmes peatükk.

Trent saab pakumise.

Sükaevaja Louis XII. stiililises salongis ei oleks võinud näida veidramana, kui noore dandy särav elegants firma Trent & Donaldi büroo spartaanses lihtsuses, millesse see astus kohe poisi järele. Iialgi varem ei olnud Robert Armstrongi auahnus Londoni West-endi moekangelaste järeleaimamises nii-võrd sihile lähedal olnud.

Ta tsilinder ja lakk-kingad särasid nagu peegel. Ta mustvalgetriibuliste pükste pressvoldid omasid noatera teravuse. Ta cutaway oli täiuslikkus joonte poolest ja hele, kahekordse nõõbireaga vest samavärviliste gamashide ja kinnastega oli Picadilly d e r n i e r c r i.

Külastaja vaatles mõlemaid mehi toas ja lähenes siis särava naeratusega Trentile.

„Kapten Trent, eks?“ algas ta aeglasel kõneviisil.

„Teie teenistuses,“ vastas see.

„Rõõmustav teha teiega tutvust. Olen teist palju kuulnud oma täditütre preili Cortlanti läbi. See pidi olema vaimustav, see üksiolek temaga saarel. Sinine meri, palmid, papagooid ja muud sarnased naljakad asjad. Robinsoni idüll kahekesi, eks? Võiks teid pea-aegu kadestada“, juules Armstrong. „Ainult õhtuti, oli vist veidi igav, puudusid klubid, teatrid, tantsuõhtud.“

„Ma ei vajanud neid lõbustusi, mister Armstrong,“ vastas Trent jahedalt. „Mis on teie külaskäigu põhjuseks?“

„Isa saadab mind“, vastas noor elegant. „Ta palus mind teid tänada kõige eest, mis tegite Liliani, arvan preili Cortlanti, heaks; rüütlik kaitse, julge päästmine ja nii edasi. Ühinen muidugi selle tänuga. Vana härra on üliõnnelik, et preili Cortlant jälle on kodus.“

„Ei ole vaja tänada, mister Armstrong,“ vastas Trent lühidalt. „Mis tegin, sündis nii minu kui preili Cortlanti kasuks.“

„Muidugi, muidugi, arusaadav,“ pomises noor mees, „kuid, jumal teab, kuidas Liliani käsi oleks käinud teieta. Kuid see ei ole kõik, mis toob mind teie juure. Isa andis mulle ülesande, mis on eralaadi. Ma ei tea? . . .“ Ta katkestas end ja heitis kitsiva pilgu kolmandale toasolijale.

„See on mister Donald, mu äriosanik ja mu parem sõber,“ tähendas Trent. „Ei ole midagi, mis puutub minusse, mida teie ei tohiks tema ees öelda.“

„Ilus, ilus,“ pomises Armstrong. „See lihtsustab asja. Oleks teinud enesele muidu etteheiteid, et segasin. Nii siis, mis tahtsin öelda? . . . Jah, õige, mu vana härra tahab olla tänulik. Ta kuulis politseivalitsuses, et teie olete . . . hm . . . teenistusest lahkunud ja inspektor Wilkinson jutustas talle, et olete end iseseisvaks teinud, eks?“

Trent noogutas jaatavalt pead. Ta nägu võttis ootusrikka tähelepanu ilme.

„Suurepärane,“ jatkas külaline, nii siis..., kuhu ma jäin? Ah ja, teie olete end iseseisvaks teinud. Oma Sherlock-Holmes'i-äri, mis? Väga huvitav asi, arvan ma. Olen selle üle palju lugenud, romaanides ja nii; kuid näen, et olete kärsitu. Asi on lühidalt järgmine: Ka meil on sarnane detektiiv pangas, härra, kes peab tähele panema kõik-sugu asju. Ta nimi on Bates, kuid meie pidime ta lahti laskma. Mees kihlas end, oli mõtetega alati mõrjsja juures ja kui hiljuti meie juurest varastati mantel ja vihmavari, siis arvasime, et see nii kesta ei või. Armunud detektiiv, võimatu! Või mitte? Sher-

lock Holmes oli naistevihkaja ja ka teised kriminaalkirjanikud ei luba, et nende kangelased end odavaks teevad, mis?“

„Teil võib olla õigus,“ tähendas Trent, nähtavasti mitte asja juures. „Meie kutse vajab kontsentreeritud mõtlemist.“

„Seda arvab isa ka. Ta tahaks Bates'i asemele härrat, kes on õppinud detektiiviks ja selle juures, ütleb ta, võiks tühendada mõnusus kasuga, eks?“

„Ma ei mõista teid täielikult, mister Armstrong,“ pomises Trent.

„Vabandage“, ütles noor mees, näilikut piinlikus seisukorras. „Neetud raske end õieti väljendada. Sa pead olema diplomaatiline, ütles mulle isa, kapten Trent on tubli ja mulle oleks rahustuseks, kui meie pank seisaks ta kaitse all. Need olid ta enese sõnad. — Kuid olen nüüd, nagu näen, esinenud ootamatult. Teie mõistate mind, eks? Nii siis, isa tahaks teid heameelega meie juure teenistusse võtta, ta lubab kakssada dollarit nädalas, mitte palju, kuid sellega saab läbi ja teenistus ei ole raske.“

„Kuidas ta on, mister Armstrong?“ katkestas Trent.

„Kell üheksa hommikul peate olema varakambrite avamise juures,“ vastas noor pankur, „ja õhtul peale kella viit, kui pank töö lõpetab, peate üle vaatama alarmsisseseaded. Mis on vahepeal, ma ei tea, isa või Miller, meie esimene kassameister, seletab seda teile. Palju see olla ei või, sest nägin Bates'i alati ringi luusivat või oma väikeses bürosus peaukse kõrval istuvat, mis on mingisugune vaatluspunkt aknaga operatsioonisaali, peate teadma, kuid kauis mugavalt sisse seatud. Nii, nüüd teate kõik,“ lõpetas ta kergenduse ohkega. „Mis võin öelda isale?“

Trent viivitas vastusega. Ta näis uurivat odava vaiha mustrit, mis oli toa ainusehe.

„Esitaks mu parem tänu“, vastas ta lõpuks. „Ta pakkunist tahan küpselt kaaluda ja talle siis teatada tulemust.“

„Millal võime seda oodata?“ küsis Armstrong, kes tõsisis ja kindaid kätte tõmbas.

„Varsti, ehk veel täna õhtul. Võin teile praegu juba öelda, et ta on vist jaatav.“

Külaline eemaldus rahulolles naeratades, mõlemad sõbrad olid jälle üksi. Donald, kes oli kuulunud jutuaajamist vaikides, võttis esimesena sõna:

„Mispärast ütlesid sa sellele noorele ahvile, et tahad asja kaaluda,“ küsis ta, „ja et su vastus on arvatavasti jaatav?“

„Sest etsee on tõsi“, vastas Trent. „Kuid asi on juba kindel,“

„Noh?“

„Võtan vastu.“

„Ma ei mõista seda“, vastas Donald. „Selle järele, mis sa enne seletasid.“

Trent pani käe sõbra õlale ja vaatas talle tõsiselt näkku.

„Mu armas Jim, sa ei mõista paljugi. Kuid sa hakkad ehk varsti aru saama. Pealegi on kakssada dollarit nädalas kena summa ja ööd jäävad mulle.“

Donald vaatas uurivalt sõbrale otsa.

„Ära pane pahaks, vana poiss“, ütles ta, „kuid usun, et see ei olnud raha, mis lasi su otsuse valmida —, minu arvates mõjutas sind väljavaade kohata ühte daami, kes on pangaametniku sugulane ja seal vist tihti näha. Kas mäletad veel, mis ütles igav dandy hiljuti detektiivide armumisest? Sa peaksid seda meeles pidama.“

Trent ei vastanud ja vaatas vaiksest naeratades enese ette.

Viiesteistkümmes peatükk.

J ä l l e n ä g e m i n e.

Kui teadmine, et sind kadestatakse, on rõõmu allik, oleks Trent pidanud olema kõige õnnelikum inimene. Leidus vaevalt keegi ta endiste ametivendade seas, kes, kui kuulis Trenti palkamisest Armstrongi panku, ei oleks tunnud veidi kadedust, kuigi igaüks soovis talle „pehmet voodit“, millesse ta oli langenud.

Politseiametnikul New-Yorgis, julgeimate ja vägivaldseimate kurjategijate linnas, on vali, väsitav kutse. Nende seas käib ringi ühe kõrgema ametniku sõna, kes kord seletas, et ta oleks meelsamini kurjategija kui politseinik, kui ta võiks veel kord valida, et igavêses võitluses mõlemate vahel jahisaagil olevat parem elu kui jahimehel. Sellelt seisukohalt vaadates oli pangadetektiiv kutse mingisugune rahusadam.

Ja ometi ei olnud see sinekuur, nagu Trent varsti tunda pidi saama. Esimese tegevuse vahel hommikul, varakambrite avamine ja alarmisisseseadete järelevaatuse õhtul, seisis terve ridateisi. Miller, pearaamatupidaja ja seniorcheffi usaldusalune, tutvustas teda ta tegevusega. Majadetektiivina pidi ta valvama peasaali ja kiiresti järelepärimisi tegema, kui mõni tundmatu esitas suurema tsheki, kui kliendid õiendasid oma kontosid ja eriti valvama ametnikkude eraelu. See oli pangadetektiiv üks tegevusala, mida tundis ainult pangaomanik ja Miller.

(Järgneb).

Tõtt ja nalja.

Whisky ja sooda.

See juhtus väikeses hotellis väga kauges ilmanurgas. Ja oli rõhuvalt kuum õhtu. Uue tulija reisitaskus lebas pudel whisky't.

On üksikuid asju, mida hindavad vanemad harrad selles maailmas. Muidugi on neil mõnikord ka suured ja õilsad huvid. Ent kui vanemad daamid tohivad silitada väikseid koeri ja mitte igakord niisama väikseid kasse, siis tohib ometi peen, vanem härra silitada pudelit vana, Shoti whiskyetiketiga.

Ja rahuloleva naeratusena läks ta ja surus kellanööbile.

Vähe aja pärast tuli tüdruk. Tal olid lohud paledes ja ta oli maaneulilik ja naiivne nagu lilleke maaõpetaja aias. Ja ta tegi häbeliku kniksu ja ütles:

„Tere tulemast“.

„Täna, mu laps. Olge nii lahke ja tooge mulle veidi soodavett. Whisky on mul enesel.“

Kuna vanem härra ootas, süütas ta enesele piibu. Lauale asetati ta oma pudeli ja selle kõrvale karbi Pioneer Brand'i — mõlemad armsad vaadata. Siis läks ta akna juure.

All oli tolmune, väike turuplats mõne hobuse ja veovoorimehega. Mõned väikesed majad seisid seal ja toetusid üksteisele ja nende kohal tõusis armastusväärne, vana kirik.

Lõbusas meeleolus tegi härra oma kava valmis esiteks tubli klaas whisky't ja soodat, siis raekoja keldri lõunasöögil ja siis videvikus väike jalutuskäik vanade majade vahel.

Koputati. Tuli tüdruk.

Käes oli tal ämber sooja veega. Ta asetati selle sohva ette ja ta kõrvale torbiku.

„Soodat võite ise võtta, niipalju kui tahate. Ja kui vajate rohkem vett, siis helistage“.

Ja ta tegi kniksu, naeratas sõbralikult ja läks. Härra vaatas talle imestanult järele. Siis naeratas temagi. Sõbralikult ja päikesepaisteliselt nagu võivad naeratada vanemad harrad.

Kuna ta päästis kinganööre lahti, muigas ta:

„Soe jalavann on ju ka üsna kena“.

Seth Bremberg.

Koer.

Hiller on koertesõber.

Kui ta näeb koera, tahab ta seda enesele.

Hilleri koerteasundus Hollywoodi juures on ilmakuulus.

Ühel päeval sõitis Hiller Euroopasse.

Rändas läbi Helveetsia ja tuli Zuinglisse. Seal hoidis karjane lambaid. Tema ümber mängis tore, kollakas valge lambakoer, haruldast ilus loom.

Hilleri asjatundlik süda naeris.

„Suurepärase kutsikas“, ütles ta lamburile, „kas tabate teda mulle müüa?“

„Mis härra maksavad?“

„Viiskümmend dollarit,“ pakkus Hiller.

„Ah, härra on Ameerikast?“ küsis karjus.

„Jah. Hollywoodist. Mul on seal suur koerteasundus, Teie loomal läheks seal hästi. Kas tahate?“

Karjus mõtles järele. Raputas siis pead.

„Kui härra on Ameerikast, ei või ma Teile koera müüa. Ta on mu ainus toitja.“

„Pakun Teile sada dollarit.“

„Ei.“

„Kakssada dollarit.“

„Ei.“

„Kolmsada dollarit.“

„Ei. Koer on mu ainus kapital, millest elan. See ei lähe.“

Hiller ei teadnud, kuidas seletada karjuse meelemuutust.

„Algul olite Teie ju nõus. Mispärast Teie nüüd ei taha?“

„Sest et härra on Ameerikast.“

„Mis on sel tegemist koeraga!“

„Väga palju. Vaadake, muretsesin enesele aastate eest viimase raha eest erilisel ilusa koera ja kõik välismaalased tulevad ja tahavad seda osta, kui näevad.“

„Aga Teie ei müü teda.“

„Siiski. Müün teda alati. Saja frangi eest.“

„Ma ei mõista seda.“

„Väga lihtne,“ naeris karjus kavalalt, „mu koer on erilisel truu loom ja jookseb igalt poolt jälle minema ja on kõige hilemalt nelja päeva pärast jälle minu juures. Kuid Ameerikasse ma teda ei müü, sest ta ei uju ehk läbi Suure ookeani ja millest pean siis mina elama?“

Jo Hanns Rösler.

*

„Kuule, Pauline, sa oled vist pliitsit teritanud?“

„Kust sa seda tead?“

„Märkan seda oma habemenoast!“

*

Noor härra: „Mu preili, kas tunnete Dhorwaldseni?“

Preili: „Ei, kuidas seda tantsitakse?“

*

„Kas juuksed on pikad küllalt, härra professor?“

„Ei, palun pikemaid.“

*

„Miks jalutate siis hüljega!“

„Kuu'sin, et mehe vaimunõtrus annab naisele lahutuse põhjuse.“

*

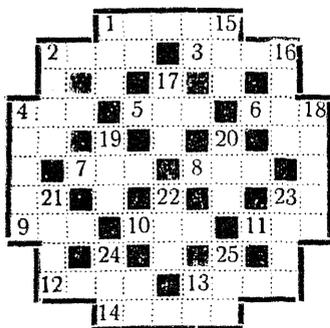
Millepoolest sarnanevad registreerimise büroo ja kaugekõnekeskjaam?

Mõlemis antakse tihti valeühendus.

Ristsõnade mõistatus.

Nr. 5 (215).

Seadnud: Em. Gutmann.

Sõnade tähendus.

Vasemalt paremale:

1. Üks viimastest vabariikidest.
2. Trepil osa.
3. Kirjanik.
4. Kaelaehe.
5. Koit õhtul.
6. Mitte vana.
7. Sõjariist.
8. Kalakujuline õng.
9. Toiduaine.
10. Armsam osa igale ühele.
11. Veevaat.
12. Mõte.
13. Sõiduk talvel.
14. Ajamõõt.

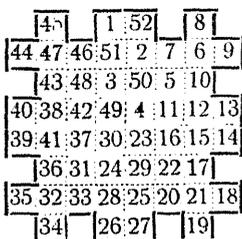
Ülaalt alla:

1. Telegrafi agentuur.
15. Vanem.
2. Valgust andja avaus seinas.
16. Mitte surnud.
17. Soojuse andja toas.
4. Veeneelu koht.
18. Laevade asukoht mere kaldal.
19. Kont.
20. Kosutab pärast väsimust.
21. Veeloom.
22. Rõõm.
23. Esimene vennatapja.
24. Ilmakaar.
25. Planeet.

Lahendus ilmub Romaan nr. 8 (218).

Lahendus.

Nr. 2 (212)

Alates nr. 1 saame kuninga kõnaku abil järgmise Juh. Liiv'i luuletuse.

(Nõmm.)

Igav liiv ja tühi väli,
Taevas pilvine —
Jõuan võsastiku äärde,
Algab nõmmeteed.
Vaikus... lehed... liiv ja sammal...
Mets, nii hääleta...
Männi tüved valendavad —
Vaikus... vaimuna. (Juh. Liiv).

„Romaan“

pakub oma aastakäikude näol määratud lugemisvara mis kunagi ei vanane.

Aastakäik	1922 a.	tugevas köites	Kr. 7.—
„	1923 a.	„	„ 9.—
„	1924 a.	„	„ 9.50
„	1925 a.	„	„ 9.50
„	1926 a.	„	„ 9.50
„	1927 a.	„	„ 9.50
„	1928 a.	„	„ 9.50
„	1929 a.	„	„ 9.50

Müügil suuremates raamatukauplustes.

Kirjuseep „MARMOR“

on lühikese ajaga saanud igas majas esimese järgu tarbeaineks, sest

Kirjuseep Marmor — vahutab hästi.

Kirjuseep Marmor — kulub äärmiselt vähe.

Kirjuseep Marmor — on hea lõhna ga

Kirjuseep Marmor'iga — pesu pestes jääb pesu värskeks, lõhnavaks ja valgeks.

Tähelepanu: Iga tükk kannab templit „MARMOR“. Ilma selle templita ei lase vabrik ühtki tükki müügile.

Seebi- ja soodavabrik
PH. VAHTRIK ja J. MOSES,

Tallinnas, Paldiski mnt. 46,
tel. 432-40.

KESKMISEHINNALISTE KUUESILINDRILISTE

haruldased omadused on:

4 edasikiirust — vaikne kolmas ja kiirkäik — standard käiguvahetusega.

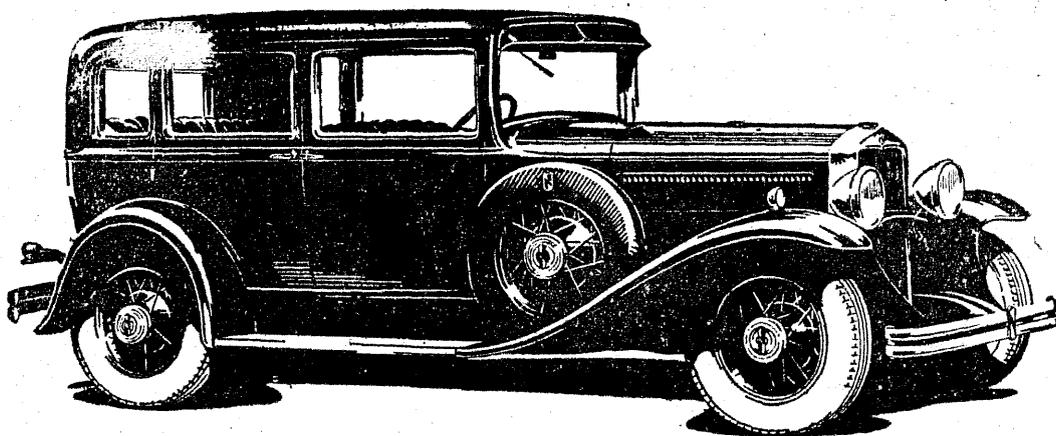
VÄLIMUS
VÕIME
MUGAVUS
VÄÄRTUS

Durant inseneride saavutus mudel 6—17 haruldases ilus ja väärtuses on leidnud kõikjal tunnustuse ja heakskiitmise.

Igäüks, kes katsestab Durant 4-edasikiiruse transmissiooni — vaikset kolmast ja kiirkäiku — standard käiguvahetusega, veendub, et Durant 6—17 ületab igas suhtes parima keskmisehinnalise vankri.

Duranti kerede ehituskunsti edu peitub tõukeid sumbutava puust raamiga teraskonstruktsiooni tugevuses.

Uue Durant 6—17 ja uue 6—14 autodest on saadaval: sedan, phaeton, roadster, coach ja coupe kere tüüpe.

DURANT

HEAVANKER

Ainu-
esindaja:

HEINR. LAGUS,

Tallinn, Müürivahe tän. 16
Tel. (2)12-53. Laenukanga m.